

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE GRUBU EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**1980 SONRASI GÜNEYDOĞU VE DOĞU ANADOLU'DAN GÖÇ EDENLERİN
KİMLİKLERİNİN YENİDEN İNŞASINDA EĞİTİM SÜRECİNİN ROLÜ;
ADANA ÖRNEĞİ**

Ruken MACİT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2012

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE GRUBU EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**1980 SONRASI GÜNEYDOĞU VE DOĞU ANADOLU'DAN GÖÇ EDENLERİN
KİMLİKLERİNİN YENİDEN İNŞASINDA EĞİTİM SÜRECİNİN ROLÜ;
ADANA ÖRNEĞİ**

Ruken MACİT

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Cahit ASLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA/2012

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Felsefe Grubu Eğitimi Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Cahit ASLAN
(Danışman)

Üye: Prof. Dr. Adnan GÜMÜŞ

Üye: Doç. Dr. Asım YAPICI

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.
...../...../2012

Prof. Dr. Azmi YALÇIN
Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ÖZET

1980 SONRASI GÜNEYDOĞU VE DOĞU ANADOLU'DAN GÖÇ EDENLERİN KİMLİK İNŞA SÜRECİNDE EĞİTİMİN ROLÜ: ADANA ÖRNEĞİ

Ruken MACİT

Yüksek Lisans Tezi, Felsefe Grubu Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Cahit ASLAN

Mayıs 2012, 99 sayfa

Bu araştırmada, 1980 sonrası Güneydoğu ve Doğu Anadolu'dan Adana'ya göç edenlerin sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi uyarlamaları sonucu oluşan kimlik inşa sürecinde formel eğitimin rolü araştırılmıştır.

Araştırma çerçevesinde, hem literatür çalışması hem de alan araştırması yapılmıştır. Veri kaynağını, araştırmacı tarafından hazırlanan 51 soruluk görüşme formunun uygulandığı, Adana'da yaşayan Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan göç etmiş, farklı yaş, cinsiyet, gelir ve eğitim gruplarından, toplam 170 hane üyesi oluşturmaktadır.

Araştırma verilerini incelediğimizde, eğitim düzeyine bağlı olarak göçmenlerin siyasal, sosyal ve ekonomik uyarlanmalarında farklılıklar olduğu görülmüştür. Formel eğitimin göçmenlerin kimlik inşa sürecinde etkili olduğu saptanmıştır. Eğitim seviyesine paralel olarak, göçmenlerin kendilerini tanımlama unsurları, konuşulan dil, kendini ötekilerden farklı hissetme, geleneklere bağlılık, farklı gruplara hissedilen yakınlık gibi davranışlarda değişiklik olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Eğitim, Kimlik, Sosyal Uyarlanma

ABSTRACT**THE ROLE OF EDUCATION ON IDENTITY FORMATION PERIOD OF THE
IMMIGRANTS IMMIGRATED FROM EASTERN AND SOUTHEASTERN
ANATOLIA AFTER: ADANA EXAMPLIFICATION****Ruken MACİT****Master Thesis, Department of Philosophy, Sociology, Psychology Education****Supervisor : Yrd. Doç. Dr. Cahit ASLAN****May 2012, 99 pages**

In this research, the role of education on identity formation period as the results of social, cultural, economical and political adaptation of the people who immigrated from East Anatolia and Southeastern Anatolia to Adana after 1980 is analyzed.

In this research, both literature and field study have been done. The source data consists of 170 house members in different age, gender, income and education groups, immigrated from East Anatolia and Southeastern Anatolia to Adana to whom a questionnaire with 51 questions formed by the researcher is applied.

When we analyze research data, based on education level, diversity has been seen on immigrants' social, political and economical adaptation. It has been determined that the formal education has an effect on immigrants' identity formation. Parallel with education level, variety has been seen on behaviours like describing themselves, spoken language, feeling different than the others, loyalty to the traditions and feeling close to other groups.

Keywords: Immigration, Education, Identity, Social Adaptation

ÖNSÖZ

1980 sonrası, Güneydoğu ve Doğu Anadolu'dan göç edenlerin kimlik inşasında, eğitimin rolünü araştırdığım çalışmamda yardım da bulunan herkese minnettarım.

Başlıca bu çalışmada, değerli katkı ve önerilerinden dolayı danışmanım değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Cahit ASLAN'a en derin teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Araştırmanın eksikliklerinin belirlenmesinde bana yardımcı olan Prof. Dr. Adnan GÜMÜŞ'e ayrıca çok teşekkür ederim.

Saha çalışmam süresince, çalışmamı uygulamama imkân tanıyan ve sorularımı özverili bir şekilde yanıtlayan tüm göçmenlere katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, bütün eğitim hayatım boyunca, maddi ve manevi desteklerinden dolayı anneme ve ablam Funda AIKEN'e sonsuz teşekkür ve sevgilerimi sunarım.

Son olarak da bir yandan öğretmenlik mesleğini sürdürüp bir taraftan da yüksek lisans tezi hazırlamanın zorluğunu fazlasıyla yaşadığım bu çalışma esnasında gösterdiği anlayış ve destekten dolayı Müdürüm Sayın Fahriye YÜZÇELİK'e ve tez çalışmam boyunca yardımlarını eksik etmeyen arkadaşlarım Zahide Turan ve Nilay YARDIMCI'ya çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	x

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Konusu ve Problemi.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	1
1.3. Araştırmanın Sayıltıları	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE: GÖÇ, KİMLİK VE EĞİTİM

2.1. Göç Olgusuna Genel Bakış.....	4
2.1.1. Kavramsal Olarak Göç Tanımı	4
2.1.2. Göç Türleri.....	6
2.1.3. Göç Kuramları.....	8
2.1.3.1. Ravenstein ve Göç Kanunları.....	8
2.1.3.2. Merkez-Çevre Kuramı	9
2.1.3.3. İlişkiler Ağı Kuramı.....	10
2.1.3.4. İtici ve Çekici Güçler Kuramı	11
2.1.3.5. Fayda-Maliyet Kuramı.....	12
2.1.3.6. Seçkinlik/Seçicilik Kuramı	12
2.1.4. Türkiye’de İç Göç Tarihi	13
2.1.4.1. 1980 Öncesi Türkiye’de İç Göç	13
2.1.4.2. 1980 Sonrası Türkiye’de İç Göç	14
2.1.5. Göç Süreci Ve Analizi	17
2.2. Kimlik Kavramı	19

2.2.1. Kimlik Kavramının Tanımlanması.....	19
2.2.2. Kimliğe İlişkin Temel Kuramlar	21
2.2.3. Türkiye’de Kimlik Tartışmalarının Tarihsel Gelişimi.....	23
2.3. Göç, Kimlik ve Eğitim İlişkisi	24

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Yöntemi ve Tekniği	27
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	28
3.3. Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama	32
3.4. Verilerin Analizi.....	32

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMU

4.1. Göçmenlerin Demografik Özellikleri.....	33
4.1.1. Cinsiyet, Yaş ve Göç Tarihinine Göre Eğitim Durumları	33
4.1.1.1. Cinsiyet Bulguları.....	33
4.1.1.2. Yaş Bulguları.....	34
4.1.1.3. Göç Tarihi	35
4.2. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre İktisadi Uyarlanması.....	36
4.2.1. Gelir Seviyesi Bulguları.....	37
4.2.2. Kalınan Evin Mülkünün Kime Ait Olduğuna Göre Bulgular	38
4.2.3. Kalınan Evin Niteliğine Göre Bulgular	39
4.3. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Çocuk ve Hane Bileşim Bulguları.....	39
4.3.1. Medeni Durum Bulguları.....	40
4.3.2. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Çocuk Sayısı.....	41
4.3.3. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Hane Bileşimi	42
4.3.4. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Kendi ve Çocuk Eş Tercihleri	43
4.3.4.1. Göçmenlerin Eş Seçimine Ait Bulgular.....	43
4.3.4.2. Göçmenlerin Çocuklarının Eş Seçimine Ait Bulgular.....	44
4.4. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Dil Özellikleri.....	45
4.4.1. Konuşulan Dilin Düzeyine Göre Bulgular.....	45

4.4.1.1. Türkçe Diline Ait Bulgular	45
4.4.1.2. Kürtçe Diline Ait Bulgular	46
4.4.1.3. Zazaca Diline Ait Bulgular	47
4.4.1.4. Arapça Diline Ait Bulgular	48
4.4.2. Dilin Konuşulduğu Ortama Ait Bulgular.....	49
4.4.2.1. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Aile İle Konuşulan Dil	49
4.4.2.2. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Akrabalar İle Konuşulan Dil	50
4.4.2.3. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Bizden İnsanlar İle Konuşulan Dil	51
4.4.2.4. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Çarşıda Konuşulan Dil	52
4.4.2.5. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Hastanede Konuşulan Dil	53
4.4.2.6. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Resmi Kurumlarda Konuşulan Dil	54
4.5. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Kültürel Uyumu.....	55
4.5.1. Göçmenlerin Geleneksel Davranış Bulguları.....	55
4.5.1.1. Göçmenlerin Bayram Ziyaretine Katılma Sıklığı.....	56
4.5.1.2. Göçmenlerin Nişan/Düğüne Katılma Sıklığı	57
4.5.1.3. Göçmenlerin Hastalık Ziyaretine Katılma Sıklığı.....	58
4.5.1.4. Göçmenlerin Cenazeye Katılma Sıklığı.....	59
4.5.1.5. Göçmenlerin Gelenekleri Yerine Getirirken Çevreyle Uyum Sorunu	60
4.5.2. Göçmenlerin Kitap, Gazete, İnternet Alışkanlıkları.....	60
4.5.2.1. Göçmenlerin Kitap Okumalarına Ait Bulguları.....	60
4.5.2.2. Göçmenlerin Gazete Okumalarına Ait Bulgular	62
4.5.2.3. Göçmenlerin İnterneti Kullanma Sıklığına Ait Bulgular	63
4.6. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Sosyal Uyumu.....	64
4.6. 1.Göçmenlerin Aile Dışında En Samimi İlk Beş Arkadaşına Ait Bulgulara.....	64
4.6.1. 1.Göçmenlerin Akrabaları/Hısımları Arasından Olan Arkadaşları ...	64
4.6.1.2. Göçmenlerin Mahalle/ Komşuları Arasından Olan Arkadaşları	65
4.6.1.3. Göçmenlerin İşyeri Arkadaşları	66
4.6.1.4. Göçmenlerin Okul Arkadaşları	67
4.6.1.5. Göçmenlerin Düşünce/ İnanç Dünyasından Olan Arkadaşları	67
4.6.1.6. Göçmenlerin Askerlik Arkadaşları.....	68
4.7. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Politik Yönelimleri	69
4.7.1. Göçmenlerin Seçim Tercihi	69
4.8. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Kimlik Bulguları.....	70

4.8.1. Göçmenlerin Kendini Tanımlama Bulguları.....	70
4.8.2. Göçmenlerin Yakın Hissettikleri Gruplarla İlgili Bulgular	72
4.8.2.1. Göçmenlerin Kendilerini Kürtlere Yakın Hissetmeleriyle İlgili Bulgular	72
4.8.2.2. Göçmenlerin Kendilerini Zazalara Yakın Hissetmeleriyle İlgili Bulgular	73
4.8.2.3. Göçmenlerin Kendilerini Araplara Yakın Hissetmeleriyle İlgili Bulgular	74
4.8.2.4. Göçmenlerin Kendilerini Türklere Yakın Hissetmeleriyle İlgili Bulgular	75
4.8.3. Göçmenlerin Yabancılaşmasıyla İlgili Bulguları.....	76
4.8.3.1. Göçmenlerin Kökenlerinden Dolayı Kendilerini Yabancı Hissetmeleri.....	76
4.8.3.2. Göçmenlerin Ötekilerden Kendilerini Farklı Hissetmeleri.....	77
4.8.3.3. Göçmenlerin Kendilerini Nereli Hissettiklerine Ait Bulgular	78
4.8.3.4. Göçmenlerin İleride Memlekete Dönme Düşüncesine Ait Bulgular	79
4.8.3.5. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Kendi ve Çocukları İçin Gelecek Beklentileri	80
4.8.3.5.1 Göçmenlerin Kendilerine Ait Gelecek Beklentileri.....	80
4.8.3.5.2. Göçmenlerin Çocuklarına Dair Gelecek Beklentileri	81

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 83

5.1. Sonuç ve Değerlendirme.....	83
----------------------------------	----

KAYNAKÇA.....	87
----------------------	-----------

EKLER.....	90
-------------------	-----------

ÖZGEÇMİŞ	99
-----------------------	-----------

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. Türkiye’de En Fazla Net Göç Veren İller 1980-2000(%)	15
Tablo 2. Adana İlinin Aldığı ve Verdiği Göçler(1975-2000)	28
Tablo 3. Örneklemdekilerin Cinsiyet Durumu	29
Tablo 4. Örneklemdekilerin Yaş Durumu	29
Tablo 5. Örneklemdekilerin Medeni Durumu.....	29
Tablo 6. Örneklemdekilerin Gelir Durumu	30
Tablo 7. Örneklemdekilerin Eğitim Durumu.....	30
Tablo 8. Örneklemdekilerin Adana’ya Göç Ettiği İller	31
Tablo 9. Örneklemdekilerin Adana’ya Göç Ettiği Yıllar	32
Tablo 10. Göçmenlerin Cinsiyet-Eğitim Durumu Çapraz Tablosu.....	34
Tablo 11. Göçmenlerin Yaş-Eğitim Durumu Çapraz Tablosu.....	35
Tablo 12. Göçmenlerin Göç Tarihi-Eğitim Durumu Çapraz Tablosu.....	36
Tablo 13. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Gelir Durumu Çapraz Tablosu.....	37
Tablo 14. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Mülkün Sahibi Çapraz Tablosu	38
Tablo 15. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Evin Niteliği Çapraz Tablosu	39
Tablo 16. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Medeni Durum Çapraz Tablosu.....	40
Tablo 17. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Çocuk Sayısı Çapraz Tablosu	41
Tablo 18. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Hane Bileşimi Çapraz Tablosu	42
Tablo 19. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Eş Seçimi Çapraz Tablosu	43
Tablo 20. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Çocuk Eş Seçimi Çapraz Tablosu	44
Tablo 21. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Türkçe Konuşma Düzeyi Çapraz Tablosu... 45	45
Tablo 22. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Kürtçe Konuşma Düzeyi Çapraz Tablosu ... 46	46
Tablo 23. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Zazaca Konuşma Düzeyi Çapraz Tablosu... 47	47
Tablo 24. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Arapça Konuşma Düzeyi Çapraz Tablosu... 48	48
Tablo 25. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Aile İle Konuşulan Dil Çapraz Tablosu	50
Tablo 26. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Akrabalar İle Konuşulan Dil Çapraz Tablosu.....	51
Tablo 27. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Bizden İnsanlar İle Konuşulan Dil Çapraz Tablosu	52
Tablo 28. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Çarşıda Konuşulan Dil Çapraz Tablosu	53
Tablo 29. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Hastanede Konuşulan Dil Çapraz Tablosu .. 54	54

Tablo 30. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Resmi Kurumlarda Konuşulan Dil Çapraz Tablosu	55
Tablo 31. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Bayrama Katılma Sıklığı Çapraz Tablosu ...	56
Tablo 32. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Nişan/ Düğüne Katılma Sıklığı Çapraz Tablosu	57
Tablo 33. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Hastalık Ziyaretine Katılma Sıklığı Çapraz Tablosu	58
Tablo 34. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Cenazeye Katılma Sıklığı Çapraz Tablosu ..	59
Tablo 35. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Gelenekleri Yerine Getirirken Çevreyle Uyum Sorunu Çapraz Tablosu	60
Tablo 36. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Kitap Okuma Çapraz Tablosu.....	61
Tablo 37. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Gazete Okuma Çapraz Tablosu	62
Tablo 38. Göçmenlerin Eğitim Durumu- İnternet Kullanma Sıklığı Çapraz Tablosu ..	63
Tablo 39. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Akrabaları/ Hısımları Çapraz Tablosu	64
Tablo 40. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Mahalle/ Komşuları Çapraz Tablosu	65
Tablo 41. Göçmenlerin Eğitim Durumu- İşyeri Çapraz Tablosu.....	66
Tablo 42. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Okul Arkadaşları Çapraz Tablosu	67
Tablo 43. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Düşünce/İnanç Dünyasından Arkadaşları Çapraz Tablosu	68
Tablo 44. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Askerlik Arkadaşları Çapraz Tablosu	69
Tablo 45. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Seçim Tercihi Çapraz Tablosu.....	70
Tablo 46. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Kendini Tanımlama Çapraz Tablosu.....	71
Tablo 47. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Kürtleri Yakın Hissetme Çapraz Tablosu... 72	
Tablo 48. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Zazalara Yakın Hissetme Çapraz Tablosu.. 73	
Tablo 49. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Araplara Yakın Hissetme Çapraz Tablosu .. 75	
Tablo 50. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Türklere Yakın Hissetme Çapraz Tablosu... 76	
Tablo 51. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Yabancılaşma Çapraz Tablosu.....	77
Tablo 52. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Ötekilerden Farklı Hissetme Çapraz Tablosu	78
Tablo 53. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Kendilerini Nereli Hissettikleri Çapraz Tablosu	79
Tablo 54. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Memlekete Dönme Düşüncesi Çapraz Tablosu	80

Tablo 55. Göçmenlerin Eğitim Durumu-Kendisi İçin Gelecek Beklentisi Çapraz Tablosu	81
Tablo 56. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Çocukları İçin Gelecek Beklentisi Çapraz Tablosu	82

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Konusu ve Problemi

Bu araştırmadaki temel problem, “1980 sonrası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’dan göç edenlerin kentsel alanda kurdukları ilişki süreçlerinde köken kimliklerini yeniden inşa ederken eğitim etkili midir?” sorusuna yanıt aramaktır.

Bu çalışmada, göç sonrası süreçte farklı kimliklerin korunup inşa edilmesinde eğitimin rolü analiz edilmektedir. Ayrıca, göçe neden olan süreçler önemli görülmekle birlikte, göç sonrası süreçler ilgi alanını oluşturmaktadır. Bu çerçevede, Doğu ve Güneydoğu Anadolu’dan göç sonrası süreçte kentsel alanda var olma dinamikleri ve geliştirilen stratejiler toplumsal yapının anlaşılmasında önemli süreçler olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye’deki göç süreciyle ilgili araştırmalar, göç eden grupların, özellikle kentsel yaşam deneyimine sahip olmayan grupların, kendi kültürel birikimlerini ve ilişki ağlarını kentlere taşıdıklarını göstermektedir. Özellikle aile, akrabalık ve hemşerilik ilişkilerinin kente göç edenler için yerleşme, konut ve iş bulma gibi günlük sorunları çözmede yaşamsal öneme sahip olduğu da bilinmektedir (Erder, 1997, s.43).

Yaşanan göç akımları sonrasında kentleşmesini gerçekleştiren bir ülke olarak Türkiye’de farklı kimliklerin bir araya gelmesinin ve kendilerini ifade edebilmelerinin yolu göç sonrasında ve öncesinde eğitim sürecinden geçmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışma, 1980 sonrası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’dan göç edenlerin kentsel alanda kurdukları ilişki süreçlerinde köken kimliklerini yeniden inşa ederken eğitimin önemini anlamaya yöneliktir. Bu bağlamda, çeşitli kimliklerin yaşama mekânı olarak kentteki farklı köken kimliklere sahip Doğu ve Güneydoğu Anadolu’dan göç

edenlerin yaşam süreçlerinde kimliklerini sürdürürken formel eğitimin işlevlerini tespit etmek önemlidir. Bu yüzden çalışmada şu sorulara yanıt aranacaktır:

Ana soru: Türkiye’de 1980 sonrasında Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinden göç edenlerin köken kimlik inşasında eğitimin önemi nedir ve bu göçmenler göç ettikleri yerlerde köken kimliklerini nasıl korumaktadırlar?

Dolayısıyla:

1. Göçmenlerin eğitimlerindeki değişimler cinsiyet, yaş ve göç tarihine göre nasıl şekil almaktadır?
2. Göç sonrasında Doğu Kökenli göçmenlerin eğitim düzeylerinin farklılıklarına göre iktisadi uyarlanma süreçlerinde nasıl bir farklılık görülmektedir?
3. Göç sonrasında Doğu Kökenli göçmenlerin eğitim düzeylerinin farklılıklarına göre medeni durum, çocuk ve hane bileşimleri açısından nasıl bir farklılık görülmektedir? Göç sonrasında göç edenlerin eğitim düzeylerinin farklılıklarına göre kendi ve çocuklarının eş tercihlerinde beklentileri nelerdir?
4. Göç sonrasında bu göçmenlerin eğitim düzeylerinin farklılıklarına göre sosyal yaşama uyarlanma süreçlerinde dilin etkisi nelerdir?
5. Göç sonrasında bu göçmenlerin eğitim düzeylerinin farklılıklarına göre sosyal yaşama uyarlanma süreçlerinde, geleneklerini yerine getirme düzeyleri nelerdir?
6. Göç sonrasında göç edenlerin eğitim düzeylerinin farklılıklarının politik uyarlanmalarına etkisi nedir?
7. Göç sonrasında Doğu Kökenli göçmenler daha ziyade kendilerini hangi unsurlarla tanımlamaktadır?
8. Göç sonrasında göç edenlerin eğitim düzeylerinin farklılıklarına göre kendi ve çocukları için gelecek beklentileri nelerdir?

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de göç olgusu ortaya çıkardığı sosyal, ekonomik, kültürel değişimler ve kimliksel dönüşümlerle önemli bir yer kaplamaktadır. Göçmenlerle ilgili merak edilen köken kimlik ve eğitim sorunları, sadece onların değil bütün bir toplumu etkileyen bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu bağlamda, bu tez 1980 sonrası Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan göç edenlerin göç olgusunu ve göçmen meselesini eğitimin göçmenler üzerindeki etkisini süreçleriyle birlikte değerlendirmesi yönünden önemlidir. Ayrıca Adana özelinden hareketle mevcut literatür için önemli bir bilgi kaynağı ve veri sağlayacağı umudu taşımaktadır.

1.3. Araştırmanın Sayıtları

1. Örnekleme alınan bireyler, uygulanan ölçme aracına doğru cevaplar verdiler ve gerçek düşüncelerini belirttiler.
2. Örneklem grubu evreni temsil etmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma verileri, 2010 yılının Kasım ayından itibaren 2011 yılının Mayıs ayı süresince toplanmıştır. Bu araştırma, 1980 sonrası Güneydoğu ve Doğu Anadolu'dan Adana'ya göç etmiş Adana'da ikamet etmekte olan yüz yetmiş hane üyesi ile sınırlıdır. Ana veri toplama tekniği yapılandırılmış görüşmedir. Görüşme yoluyla sağlanan bilgiler ve buna ek olarak belge incelemesiyle ulaşılabilen veriler kullanılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

GÖÇ, KİMLİK VE EĞİTİM

2.1. Göç Olgusuna Genel Bakış

Bu bölümde, göç kavramı genel olarak ele alınıp öncelikle göç olgusu tanımı, türleri ve kuramları ile açıklanacaktır. Daha sonra ise, çalışmamızda önemli bir konu olan Türkiye’de 1980 öncesi yapılan içgöçler ile 1980 sonrası yapılan içgöçlerin özelliklerine ve farklarına değinilecektir. Son olarak da, çalışmamızda da önemli bir yeri olan göç süreci ve bu sürecin analizinde neler yapılması gerektiği üzerinde durulacaktır.

2.1.1. Kavramsal Olarak Göç Tanımı

Göç kavramı, tarihsel süreçte çeşitli disiplinlerin ilgilendiği önemli bir konu olma özelliğini korumuştur. Literatürde göç kavramı, birçok tanım içermektedir. Bu tanımların genelinde göç, fiziksel mekândaki hareketlilik olarak değerlendirilse de bireylerin ve toplumların üzerinde çok geniş etkiler yaratan önemli bir olgu olarak karşımıza çıkar.

Sosyal bilimlerde yapılan göç tanımlarına bakıldığında birçoğu, göçün dinamik bir süreç olması ve göçün süreklilik içermesi yönüne vurgu yapmaktadırlar: İçduygu ve Ünalın’a göre “Göç, insanların belirli bir zaman boyutu içinde bir yerleşim alanından başka bir yerleşim alanına geçişi olarak anlatılmaktadır. Ancak göç durağan bir olgudan daha çok, nedenleri ve sonuçları ile birlikte algılanan ve dolayısıyla bir süreci anlatan bir kavramdır” (İçduygu ve Ünalın, 1998, s.38). Akgür ise “Dinamik bir süreç olarak göç, belli bir yerleşmede yaşayan nüfusun belli bir kesiminin çeşitli ve farklı nedenlerle, bulunduğu yerden kalkıp başka bir yere yerleşmek üzere veya nispeten sürekli olarak gitmesi anlamına gelmektedir” olarak tanımlamıştır(Akgür, 1997, s.41). Özcan’a göre ise “ Göç, yer ve zaman bağlamında düşünülmesi gereken bir sosyal olgudur. Bu nedenle göç insanların yaşadıkları yeri terk edip devamlı olarak yaşayacakları başka bir yere gitmeleri olarak tanımlanabilecek bir sosyal harekettir” (Özcan, 1997, s.78).

Yapılan tanımlara bakıldığında temel vurgunun “yer/mekân” ve “hareket” üzerine olduğunu görüyoruz.

Göç genel olarak, belirlenmiş bir zaman dilimi içinde belirli bir yerleşme alanından dışarıya olan yer değiştirmelerin sayısı olarak tanımlanır. Toplumdaki değişmelere bağlı olarak nüfusun mekânda yeniden dağıtılmasını sağlayan süreçtir, Toplumbilim açısından ise göç eden kimse, toplumdaki yeni koşullara uyum yaparken yaşadığı topluluğu değiştirmektedir. Burada göçün tanımlayıcı temelini “topluluk” ya da bir yerleşme birimi oluşturmaktadır. Çünkü kişinin bu yaşadığı yerden ayrılması, kişinin toplumda eskiden kurduğu ilişkilerin değişmesini, yeni ilişkiler içine girmesini gerektirir (Tekeli & Erder, 1978, s. 62-63).

Bir diğer tanıma göre ise “Göç; şahıs, grup veya toplulukların fiili ikametgâhlarını isteyerek ya da zorla, kalıcı veya belirli bir süreyi kapsayıcı şekilde gerçekleşen fiziki mekân değişikliğidir” (Bilgili, Aydoğan & Güngör, 1996, s. 327). Bu tanımda, göçün tanımını yaparken göç edenlerin istekliliği ve gidilen yerdeki kalış süresine göre göçlerin ayrımına değinilmiştir; bu göçün türlerine vurgu yapılması yönünden önemlidir.

Moilonen ise göçü insanın içine doğduğu sosyalleştiği çevreyi bırakıp farklı/yeni bir bağlama gitmesi olarak tarif eder. Buna göre göç, göç edenin gerçek toplumundaki sosyal destek ağlarını koparır ve farklı bir topluma uyum sağlama gibi zorlu bir görevi ona yükler. Ayrıca göç edenler tanıdık/alışık olmadıkları bir sosyo-ekonomik sistemde ekonomik olarak hayatta kalma ve sosyal hareketlilikle baş etmek zorunda kalırlar (Gün,2007).

Genellikle tüm göç tanımlamaları sosyal bir değişme olarak yer değiştirmeyi işaret etmektedir ve onu dinamik bir süreç olarak ele almaktadır. Göç yalnızca dönüşüme uyum yapmanın bir aracı olmamaktadır. Bu dönüşüm uyumla birlikte toplumsal sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu uyum sorunu da yine birbirinden bağımsız birçok değişkene bağlı olarak farklılık arz etmektedir. Göç nedeni, göç eden kişiler, göçün türü, göçle varılan yer ve burada yaşananlar değiştikçe göç eden kişilerin karşılaştıkları uyum sorunları da değişmektedir. “Örneğin, kırsal bir alandan kentsel bir alana göç eden kişilerin ve ailelerinin konumlarını ele alan birçok çalışma

kaçınılmaz olarak göçmenlerin yeni vardıkları alanlara uyum süreçlerini, göç etmiş olanlarla yeni çevreleri arasındaki birebir bir ilişki olarak değerlendirir ve göçle ilgili uyum sorunlarını göçün nedenlerinden sonuçlarına uzanan eksenini göz ardı ederek ele alır. Bu gibi çalışmalarda göç edilen yeni ortama uyum konusu yalnızca bir sürecin son ürünü olarak görülür. Oysa ki bu uyum sorunu göç sürecinin bütünselliği ve birbirleriyle ilintili iç içe geçmiş bir çok unsurun katıldığı belirli küçük süreç ve yapıların birlikte ortaya çıkardığı bir sonuç olarak ele alındığında ayrıntılarıyla çözümlenebilir (İçduygu & Ünalın, 1998, s. 40–41).

2.1.2. Göç Türleri

Göç olgusu sahip olduğu karmaşık yapıdan dolayı, tanımlama da olduğu gibi türleri yönünden de birçok çeşit gösterir. Birçok kişi tarafından çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır. Göçe ilişkin bir sınıflama yapmak zor olsa da genel olarak bazı ölçütler temelinde farklı göç türlerinden söz edilebilir.

- *Kişinin İsteğiyle Ya da İstek Dışı Meydana Gelen Göçler*

Bu sınıflandırmaya göre göç, zorunlu ve gönüllü göç olarak ikiye ayrılmaktadır. Erder'e göre "gönüllü göç her ne kadar göç eden bireyin göç ettiği yerde değişiklikten kaynaklansa da, göç kararındaki 'gönüllülük', göç eden bireylerin hem göç ettiği yeni çevreyle, hem de eski çevresiyle ilişki biçimlerini önemli ölçüde etkilemektedir." Erder gönüllü göçün bir türü olarak gördüğü zincirleme göçü ise; "göç eden grupların, hem yeni hem de eski çevreleriyle ilişkilerinin devam etmesini sağlayan, bizim, hem yurtdışına verdiğimiz göçte hem de içgöç hareketlerimizde, yaygın olarak gözlemlediğimiz göç türü" olarak tanımlamaktadır. "Zorunlu göç ise zincirleme göçten farklı olarak, göç edenlerin gönüllülük ilişkilerinin dışında oluşan gelişmeler sonucunda gerçekleşmektedir. Bu tür göç sürecinin, hem toplum, hem de bireyler açısından sonuçları çok farklıdır. Göç kararının gönüllü olmayışı ve kendisi dışında oluşan zorlamayla gerçekleşmiş olması, hem göçün kaynaklandığı yerle ilişkilerinin kesintiye uğramasına neden olmakta, hem de göç edilen yeni çevreyle ilişkilerinde, önemli farklılıklar doğurmaktadır" (Erder, 1997, s. 13).

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki göçlerin büyük çoğunluğu zorunlu göç tanımına girmektedir. Bu hareketlilik sonucu bölgenin ve özelde kentlerinin toplumsal

yapısı değişmiş ve demografik hareketlilik kent merkezlerinde korkunç rakamlara ulaşmıştır. Söz konusu kentlerin nüfusu % 150-200 arasında artış göstermiştir. Bu durum bölgede zaten mevcut nüfusu barındırmakta yetersiz olan kentlerin resmi ve yerel yöneticilerini bir anda altından kalkmaları mümkün olmayan sosyo-ekonomik problemlerle karşı karşıya bırakmıştır. İşte bu çok boyutlu ve karmaşık bir sorundur (Aslan, 2000, s.1-2).

- *Kişilerin Bireysel Ya da Kitlesel Olarak Meydana Getirdiği Göçler*

Burada ise göçler bireysel ya da kitlesel göçler olmak üzere ikiye ayrılırlar. Bu sınıflandırmada göçlerin yoğunluğu esas olarak temel alınır. Özkalp'e göre bireysel göç sürecinde bireyler göçün nedenleri ve sonuçlarına ilişkin daha kesin bilgiye sahiptir ve akılcı aktörler olarak hareket ederler. Niteliğe göre seçicilik gösteren bu göç türünde bireylerin gidilecek yerle ilgili beklentileri de oldukça yüksek olur. Kitlesel göç süreci toplumsal, ekonomik veya politik nedenlerle ortaya çıkar ve bir bakıma zorunlu göç türüyle ilintilendirilebilir (Özkalp, 1990, s.209).

- *Yönlerine Göre Göçler*

Göçün yönüne göre yapılan sınıflandırmalarda ise göçler içgöç ve dışgöç olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. "İçgöçler, bir ülkenin milli sınırları içinde, dışgöçler de ülkelerin milli sınırlarını aşarak (her iki yönde de olabilir, milli sınırların içinden dışarıya veya milli sınırların dışından içine doğru) yapılan nüfus hareketleridir" (Akkayan, 1979, s. 18).

"İç göç, bir ülke içinde bölge, kent, kasaba ve köy gibi bir yerden diğerine yerleşmek amacıyla yapılan nüfus hareketleri olarak tanımlanmaktadır" (Üner, 1972, s.77). İç göçlerde kendi içinde göçüveren ve göçü alan yerleşim yerine göre kırdan kıra, kırdan kente, kentten kente, kentten kıra şeklinde dörde ayrılır.

- *Süresine Göre Göçler*

Göçün süresine göre yapılan sınıflandırmada, Özcan(1998, s. 83) göçleri detaylı bir şekilde sınıflandırmıştır. Özcan İçgöçün Tanımı ve Verileri İle İlgili Bazı Sorunlar başlıklı yazısında göçleri göç etme süresine göre birbirinden ayırırken, göçmen olmayanları da göç sınıflaması içine dâhil etmiştir. Bu tanıma göre göçler:

1. Geçici Göçler(Mevsimlik, Günlük ve kısa dönem)
2. Transferler(Tayin ve görev nedeni ile göç edenler)
3. Uzun dönem göçleri (İş/çalışma nedeni ile göç edenler, İskân ve çeşitli nedenlerle göç ettirilenler)
4. Göçmen olmayanlar (Hiçbir zaman göç etmeyenler, Potansiyel göçmenler olarak birbirinden ayrılmaktadır)

Kimi araştırmacılar göç olgusunu, göçmenin göç istekliliğine göre (Erder, 1997), kimileri de göçün gerçekleşme biçimine göre (Özkalp, 1990), sınıflandırmaktadır. Tanımlamaların bazılarında ise göçün yönüne göre (Akkayan, 1979), bir sınıflamaya gidilirken, diğer tanımlarda göçün süresine göre (Özcan, 1998), bir sınıflama yapılmaktadır.

2.1.3. Göç Kuramları

Tarihsel süreçte, göç olgusunu kuramsal olarak açıklamaya çalışan birçok farklı yaklaşım olduğunu görüyoruz. Kuramsal açıklamalardaki bu farklılıkların, göç olgusunun karmaşık yapısını açıklama ihtiyacından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Belli başlı göç kuramlarını şöyle sıralayabiliriz:

2.1.3.1. Ravenstein ve Göç Kanunları

Ravenstein'in göç kuramı, göç konusunda yapılan ilk kuramsal çalışma olması yönünden önem taşımaktadır. "Alman-İngiliz kökenli coğrafyacı ve harita uzmanı olan Georg Ravenstein, bu konuda ilk defa 1885 ve 1889'da Londra'da Royal Statistical Society'ye "Göç Kanunları" konulu iki tebliği sunarak tartışmaları hararetlendirmiştir. Ravenstein "yasa" kavramını kullanmakla, demografik hareketlerinin şaşmaz kesinliğine işaret etmek istemiştir" (Abadan-Unat, 2006, s. 20).

Yalçın'a göre Ravenstein'in, göç kuramındaki belli başlı tespitleri şöyledir:

- Göçmenlerin çoğu kısa mesafeli bir yere göç etmektedirler.
- Göçlerin büyük bir kısmının kısa mesafeli olmasının nedeni ise bir kentte meydana gelen hızlı ekonomik gelişme karşısında kenti çevreleyen yakın

yerlerden göçmenlerin hızla bu kente yerleşmek amacıyla göç etmekte oluşlarıdır.

- Göç, kendi başına amaç olamaz; yani, bireyler göç amacıyla yer değiştirmezler. Kentte gelişen ekonomi ve ticaret olanaklarından faydalanmak, göç edecekler için amaçtır
- Göç, sürekli artan bir eğilim göstermektedir. Her yeni göç dalgası, bunu karşılayan karşı dalga yaratır. Yani yoğun göç alan yer aynı zamanda göç de verir.
- Kent yerlileri, kırsal kesim yerlilerine göre daha az göç etme eğilimindedirler.
- Uzun mesafeli göçler büyük endüstri ve ticaret merkezlerine olacaktır.
- Kadınlar erkeklere göre daha fazla göç eğilimi taşırlar (Yalçın, 2004, s. 23-26).

Ravenstein'in göç kuramı, sadece İngiltere'yi kapsamakla ve genel geçerlilikten uzak olmakla eleştirilmiştir. Ravenstein, bu eleştirileri göz önünde bulundurarak nüfus ve ekonomi ile ilgili yasalar fizik yasalarının kesinliğini taşımadığına dair açıklama yapmıştır.

2.1.3.2. Merkez-Çevre Kuramı

Bu kurama göre “merkez” ve “çevre” olmak üzere ikiye ayrılmış bir yapı vardır. Buradaki “merkez” kavramı gelişmiş ülkeleri “çevre” kavramı ise az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkeleri belirtmektedir. Bu kuram, çevre ülkelerden merkez ülkelere doğru bir göç akımının olacağını savunur.

Wallerstein'a göre, merkez olarak adlandırılan ülkeler, ekonomik ve sosyal açıdan gelişmiş ve genel olarak da kapitalist ilişkiler sistemini benimsemiş ülkeler konumundayken; çevre ülkeler, bu kapitalist ağlar ve değerler ile kuşatılmış merkez ülkelere bağımlı olan ülkelerdir. Merkez ve çevre ülkeler kapitalist değerler ve ekonomik zorunluluklar sistemi çerçevesinde, karşılıklı olarak birbirlerine bağımlıdır.

Çevre ülkelerden gelen hammadde, yine çevre ülkelerden gelen ucuz işgücüyle işlenmiş düşük maliyetli bu ürünler ülke içinde tüketilmekte ya da diğer ülke pazarlarına ihraç edilerek kapitalist sisteme bir geri dönüşüm sağlamaktadır.

Kuramın temel işleyişi çerçevesinde, merkez ülkeler var olan kapitalist birikimlerini geliştirmek ve mükemmelleştirmek için çevre ülkelere ihtiyaç duyarlar. Çevre ülkeler de, kapitalist gelişimlerini tamamlama ve ekonomik refahlarını yükseltmek amacıyla merkez ülkelerle bu tip bir ilişki sistemine dahil olmaktadır (Wallerstein, 2004, s. 45).

Ancak düşünülenin aksine bu göçler sadece yarar sağlamamış, çevreden merkeze sadece niteliksiz işçi değil; bunun yanı sıra nitelikli işçi de göç ederek beyin göçü gerçekleşmiştir. Bundan dolayı çevre ülkeler modernleşmezken, beklenen yarar da sağlanmamıştır.

2.1.3.3. İlişkiler Ağı Kuramı

İlişkiler Ağı Kuramı göçmenlerin gittikleri yerdeki kurdukları sosyal ağların niteliği ve bu ağların devam eden göçler üzerindeki etkisini temel almıştır. Bu ağlar, sosyal özelliğine göre farklı niteliğe sahip olabilirler.

Wilpert'a göre ağ teorisi şu şekilde çalışır: Öncü göçmenler öncelikle göç veren ve alan toplumları birbirine bağlayan bir altyapı oluştururlar ve bu bağlantı göç veren toplumdaki diğer bireylere göçme olanağı sağlar. Yeni göç dalgaları, kurulmuş bu ağı harekete geçirir ve sonradan göç edenler ilk gelenlerin tecrübelerinden yararlanırlar. Zamanla göç kendi kendini devam ettiren bir hal alır(akt. Yalçın, 2004, s.50).

Abadan-Unat ise bu ağları daha genel bir bakış ile şöyle tanımlamaktadır: "Göçmen ilişkiler ağı, geldikleri ülke ile yeni yerleştikleri ülkelerde eski göçmenler, yeni göçmenler ve göçmen olmayan kişiler arasında ortak köken, soydaşlık ve dostluk bağlarından oluşan kişiler arası bağlantılardır". Abadan-Unat'a göre bu kuramın dayandığı varsayımlar şunlardır:

- Göçmen ilişkiler ağları, göç hareketini özendirmek suretiyle göç etme isteğini sürekli yaygınlaştırmaktadır.

- Göçmen ilişkiler ağları, kurumsallaştıkları ölçüde sosyoekonomik açıdan daha az seçici olmakta, gönderen ülke topluluğunu daha fazla temsil etmektedir.
- Göçmen ilişkiler ağları, kurulduktan sonra, kabul eden ülkelerin hükümetleri bu akımı denetlemekte büyük zorluk çekmektedirler. Benimsenen göç politikaları ne olursa olsun, göçmen örüntüler oluşmakta devam etmektedir.
- Göçmenlerle ailelerin birleşmesini hedefleyen politikalar göçmen ilişkiler ağlarını güçlendirmekte, zira belli bir ilişkiler ağına mensup olan üyelerinin aile bireylerine özel giriş hakkı tanımaktadırlar (Abadan-Unat, 2002, s. 18).

2.1.3.4. İtici ve Çekici Güçler Kuramı

Lee'nin 1966'da yayınladığı "Bir Göç Teorisi" adlı makalesinde ortaya attığı "itici-çekici" faktörler kuramında, göç kararını alan bireyin seçimini etkileyen belli değişkenler vardır. Bu değişkenler, hem yaşanan hem de göç edilmesi düşünülen yerlerde olan itici ve çekici faktörlerdir. Lee'ye göre, "Eğer göçün kalkış noktasındaki "iten faktörler" ve varış noktasındaki "çeken faktörlerin" toplamı, göçün kalkış noktasındaki çeken ve varış noktasındaki iten faktörlerden ağır basarsa böylesi bir durumda birey "göç kararını" almaktadır". Bu faktörleri dört ana grupta toplamak mümkündür. Bunlar:

- Yaşanan yerle ilgili faktörler
- Gidilmesi düşünülen yerle ilgili faktörler
- İşe karışan engeller
- Bireysel faktörlerdir (Yalçın, 2004, s. 30).

Sezal'ın Türkiye değerlendirmesine göre de "kırdan artan nüfus baskısı, yetersiz ve kötü dağılmış toprak, düşük verimlilik, doğal afetler, kan davaları ve toprağın mirasla parçalanması gibi unsurlar kır nüfusunu kente "iten" faktörlerdir. Nüfusu kente çeken faktörler ise; köy-kent gelir farklılıkları, daha iyi ve ileri eğitim, şehrin cazibesi, iş bulma ümidi, daha yüksek hayat standardı, ulaşım imkânları vb. unsurlardır" (Demir, Ünal, & Şahin, 2006, s. 6).

2.1.3.5. Fayda-Maliyet Kuramı

“Sjaastad, Borjas ve Todaro’nun geliştirdikleri bu modele göre bireyler, rasyonel düşünce sistemlerini kullanarak maliyet/kar hesabını yapmak suretiyle daha yüksek bir kazanç elde edecekleri hesabının sonucunda göç etme kar arıvermektedirler. Bu kararlar, insan sermayesine yapılan bir çeşit yatırım olarak da değerlendirilmelidir. Bireyler daha yüksek kazanç sağlamayı umdukları yerlere göç etmeye karar vermektedirler, ancak daha yüksek bir verimlilik sonucu sağlanacak olan daha yüksek karları elde etmezden önce kendileri de yolculuk ve taşınma masrafı, yeni bir dil öğrenme, uyumu sağlamak üzere kabullenilebilecek psikolojik sıkıntılar türünden yatırımlar yapmak zorunda kalmaktadırlar” (Abadan-Unat, 2006, s. 23).

Tekeli ve Erder’e göre bu kuramda, “Göç edecek kişi kendi içinde bulunduğu durum ile göç ettikten sonra ömrü boyunca elde edeceği faydalar akımının farkının iskonto edilmiş değerini, göç ederken yapacağı masraflar ya da kayıplar ile karşılaştırır. Eğer elde edeceği faydalar kayıplardan fazla ise göç etme kararını verir. Göç kararını veren kişi kendi düzenlerine uyan bütün fırsatlar hakkında bilgi sahibidir” (Tekeli ve Erder, 1978, s. 28-29). Yani kişi her türlü olasılığı göz önünde bulundurarak akılcı bir yöntemle göç kararını almaktadır.

Todaro’ya göre göçe katılacak bireyler kırsal ve kent sektörleri arasında kendileri için en uygun işi seçerek kazançlarını göç yoluyla ne kadar arttırabileceklerini dikkate alır. Beklenen kazançlar, kırsal ve kentsel işlerdeki gerçek gelir farklılıklarıyla ve yeni bir göçmenin kentsel bir iş elde edebilme olasılığıyla ölçülür (akt. Tatlıdil, 1989, s. 10). Açıklamalardan da anlaşıldığı gibi bu kuramda göçün daha çok ekonomik yönü üzerinde durulmaktadır.

2.1.3.6. Seçkinlik/Seçicilik Kuramı

Öncüleri D. Thomas ve S. Kuznets olan bu kuramda, herkesin göç davranışını sergilemeyeceği, fırsatları fark edebilmenin ekstra bir yeterlilik gerektirdiği ve bu yönüyle göçe katılan kişilerin“nitelikli/seçkin” bireyler oldukları dile getirilmektedir. Yapılan gözlemler bir toplumda herkesin göç etmediğini ve göçün çok “seçmeli” olduğunu ortaya koymaktadır.

Parnes bu bakımdan göçü üç ayrı aşamada düşünmektedir. Bu üç aşama:

1. Göç etme kapasitesine sahip olmak,
2. Göç etmeye istekli olmak,
3. Göç etmektir (Tekeli ve Erder, 1978, s. 33-34).

Seçici bir süreç olan göçte, göç eden kişilerin seçiciliği öncelikle göç olgusunun fırsatlar sağlamasının yanı sıra göç edenleri önemli belirsizliklerle karşı karşıya bırakması ve onlara bazı pahalar yüklemesi dolayısıyla ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle göç eden kişi önce bu riski almaya istekli bir kişi olmalı ve ayrıca göç edebilmesi için göç edeceği yerde kendisinden yerine getirmesi istenilen işlevleri görebilecek bir kapasiteye sahip olmalıdır. Sonuç olarak bu özelliklere sahip olan kişiler yaşa, hünere ve cinsiyete göre bir seçicilik göstermektedir (Tekeli, 1998, s. 15)

2.1.4. Türkiye’de İç Göç Tarihi

Türkiye’deki içgöç tarihi incelendiğinde 1980 yılından sonra bir kırılma olduğu görülmektedir. 1980 öncesi Türkiye’de yapılan iç göçler sebepleri ve sonuçları bakımından 1980 sonrası yapılan iç göçlerden farklılık göstermektedirler. Bu farkı daha iyi anlayabilmek için Türkiye’nin bulunduğu sosyal, ekonomik ve siyasi durumu tasvir etmek yerinde olacaktır.

2.1.4.1. 1980 Öncesi Türkiye’de İç Göç

Ülkemizde 1923’ten 1950’li yıllara kadar güçlü bir göç ve kentleşme hareketine rastlanılmamıştır. 1950-1960 döneminde, kır-kent nüfus dağılımları değişmiş ve 1950 yılında nüfusun dörtte biri kentlerde yaşar iken, kentli nüfus oran on yılda % 30,54’e yükselmiştir. Bu zaman diliminde kent nüfusu Türkiye ortalamasının iki katı artmıştır. Bu oranlar, kırdaki azalan nüfus artışları ile birlikte düşünüldüğünde yoğun bir göç hareketinin yaşanmakta olduğunu anlatmaktadır. 1940’lı yıllardan sonra Marshall Yardımı gibi Batı’dan gelen maddi katkıların da etkisiyle kapitalistleşme ve modernleşme, kırlarda toprağa dayalı işlerden kopuşu, kentlerde ise sanayi ve hizmet sektörü için ciddi bir işgücü gereksinimini yaratmıştır (75Yılda Köylerden Şehirlere, 1999, s. 335).

Özellikle 1950-1980 döneminde, ulusal kalkınmacı politikalar hayata geçirilmeye başlanmasıyla birlikte sanayileşme ve kentleşme hız kazandı. Kentlerin sanayileşmesi ve kırsal alandaki işsizliğin artması, göçün yönünü köyden kente doğru arttırdı. İstanbul dışındaki iller çevrelerinden göç alırken, İstanbul uzak alanlar içinde çekim merkezi olmayı sürdürmüştür.

Kentsel alanların kendi yapılarının ve bu yapılardaki dönüşümlerin iç göçe damgasını vurduğu dönem, 1960 ile 1980 arasındaki dönemdir. Sanayi toplumu olma yolunda hızlı bir ilerleme kaydedemeyen Türkiye’de kentsel alanlar hızla akan kırsal nüfusu aynı hızla emme gücüne sahip olamamışlardır. Hem kırsal alanlardan akan işgücünü istihdam edecek sanayi aynı hızla gelişmemiş hem de kentsel alanlar gelen nüfusu barındıracak konut oluşumunu sağlayamamıştır. Sonuç olarak gecekondularda yaşayan ve ikincil ekonomik sektörlerden geçimini sağlamaya çalışan bir göçmen kitlesi kent nüfusunun ağırlıklı bir parçası haline gelmiştir. Bu göçmen kitlesi oluşan göç ağı ile birlikte göç dalgalarının sürekliliğini sağlamıştır (Öztürk, Altuntepe, 2008). .

Köyden kente olan göç hareketleri genel olarak köyün iticiliği ve kentin çekiciliği olarak değerlendirilmektedir. Şöyle ki; tarım kesimindeki gerek nüfusun gerekse ulusal gelirin payının düşme nedenleri tarım politikalarının yanlışlığı, nüfus artışının hızlı olması nedeniyle köy topraklarının parçalanmışlığı, 1950’den bu yanarımda hızlı makineleşme ve daha geniş alanların tarıma açılmalarının yanı sıra köylünün elde ettiği gelirin ve yaşam düzeyinin düşmesi köyün iticiliği olarak kabul edilmektedir. Bunun yanı sıra ulaşım olanaklarının artmasıyla bireylerin daha özgür hareket edebilmeleri, iş olanaklarının bireyi sürekli gelir elde eden ve özgürce tüketen bireylere dönüştürmesi, çalışmanın getirdiği sosyal güvence, kentin aile bireyelerine eğitimden sağlığa tanıdığı olanaklar kenti çekici kılan özelliklerden bazılarıdır (Oktik, 1996, s. 81).

2.1.4.2. 1980 Sonrası Türkiye’de İç Göç

1980 sonrasında iç göç süreçlerinde ortaya çıkan niteliksel değişimin iki önemli nedeni vardı: Bunlardan birincisi Türkiye’nin neoliberal ekonomik yeniden yapılanması, ikincisi ise Kürt sorunuuydu.

Neoliberalizmin ve Kürt sorununun belirlediği bu zeminde ortaya çıkan göç hareketlerinin belli başlı özelliklerine baktığımızda 1960-1980 arasındakinden nitelikçe farklı olduğunu görebiliyoruz. Öncelikle 1980 yıllardan itibaren Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinden gelenlerin toplam göç edenlerin nüfusu içindeki oranı artmış ve göç etnikleşerek neredeyse bir Kürt göçü haline gelmiştir. Önceki göç hareketleri esas olarak ekonomik kaynaklı olmasına karşılık, yeni göç, siyasal ve sosyal sebepler taşıyordu. Bu göç çerçevesinde önemli oranda nüfus, önce daha güvenli görünen Diyarbakır, Van gibi civar illere, daha sonra da İstanbul, İzmir, Adana, Mersin başta olmak üzere, Batı ve Orta Anadolu'ya göç etmişlerdir.

Tablo 1

Türkiye'de En Fazla Net Göç Veren İller 1980-2010(%)

İLLER	1980	1985	1990	2000	2010
Kars	-11.9	-8.2	-17.8	-6.1	-22.2
Tunceli	-9.8	-13.5	-16.6	-3.6	1.85
Siirt	-2.9	-4.3	-15.1	-7.5	-16.7
Erzurum	-6.8	-6.6	-12	-5.5	-16
Sivas	-7.8	-5.7	-11.2	-5.1	-12.2
Muş	-6.9	-5.5	-10.6	-6	-14.7
Artvin	-6.3	-5.3	-10.3	-6.3	-5.2
Ağrı	-8.4	-5.6	-10	-5.6	-14.6

Kaynak: DİE, Türkiye İstatistik Yıllığı, ilgili sayılar

Tablo 1'i incelediğimizde 1980-2010 yılları arasında en fazla net göç veren illerin Güneydoğu ve Doğu Anadolu'da yer aldığını görüyoruz. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ülkemizin diğer bölgelerine göre sosyo-ekonomik açıdan daha fazla geri kalmış iki bölgemizdir. Tütengil'in bir toplumun az gelişmişliğinin nedenleri olarak saydığı faktörlerin birçoğu, bu bölgenin az gelişmişliği için de geçerlidir. Tütengil'e göre: "Doğadan gelen güçlükler ve engeller, sosyo-kültürel güçlükler, kaynakların kıtlığı ya da yeterince kullanılmaması, gelişme hızını kesen bir nüfus artışı veya gelişme için yeterli olmayan bir nüfus yoğunluğu, toplumları derinden etkileyen büyük dönüşümlerin dışında kalınması, teknolojide ve organizasyonda gecikmişlik, dış

güçlerin yararına işleyen bir ilişkiler düzeni, gelişmede yer alan insan ve madde kaynaklarının kötü kullanılması” az gelişmişlik nedenleridir (Tütengil, 1984, s.10).

Bu bölgelerde sadece tarım ve hayvancılığa dayalı bir üretim yapılmasına rağmen tarım yapılabilecek arazilerin azlığı, iklimin tarımsal üretimi çeşitlendirmeye olanak sağlamaması, doğadan gelen güçlükler olarak sıralanabilir. Ancak bu bölgelerimizde tarımsal üretimin önünde tek engel doğa değildir. Bölgenin toprak dağılımında büyük adaletsizlikler vardır. Yıllardır tarım ve toprak reformu gerçekleştirilemediği için toprak dağılımında adalet sağlanamamış, tarımda modern işletme tekniklerine geçilememiş, verimlilik istenen düzeye çıkarılamamıştır. Toprak dağılımındaki dengesizliğin giderilememesi, yer yer hâkim olan feodal yapı kurumlarını da ayakta tutmuştur. Toprak dağılımında bu durum, yalnızca ekonomik anlamda adaletsizliği ve verimsizliği korumakla kalmamakta, sömürüyü devam ettirerek siyasi alanda da özellikle kırsal kesimde kişilerin bağımlılıktan kurtulmasını engellemektedir (75Yılda Köylerden Şehirlere, 1999, s. 335).

1980’li yıllarla birlikte bölgenin az gelişmişliğine ve demokratik olmayan sosyal ve ekonomik yaşamına bir de terör örgütü PKK’nın eylemleri eklenmiştir. Bu durum karşısında PKK ile güvenlik güçleri arasında çatışmaların başlaması, buralarda yaşayan insanların can ve mal güvenliğinin de ortadan kalkmasına neden olmuştur. PKK ve devlet güçleri arasında geçen mücadelede köylülerin tek geçim kaynağı olan tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde bulunmaları da engellenmiştir. Bölgenin dağlık bir arazi yapısına sahip olması, yerleşim ve üretim yapılan birimlerin birbirinden dağınık kurulması, halkın hayvanlarını otlatmak için düzenli aralıklarla yayla ve meralara hareket etmesi halkın güvenliğinin sağlamasını zorlaştırmaktadır. Buna bağlı olarak güvenlik güçleri öncelikli olarak yayla ve mera yasağı uygulamıştır. Bu yasağın halkın hayvancılık yapmasına engel olurken, süren çatışmalar da tarla ve bahçelerin tahrip olmasına neden olmuştur (Bozkurt, 2000).

Human Rights Watch/Helsinki (Ekim 1994) raporunda, Güneydoğu’da yaşanan zorunlu göç nedenlerini şöyle açıklamaktadır: “Doğu’daki sivil halk -çoğunlukla kırsal alanda olmak üzere- güvenlik güçlerinin teröre karşı yürüttüğü mücadelede uygulanan stratejiler ile devletle işbirliği yapan herkesi canice cezalandıran PKK’nın şiddetinin kısılcasına sıkışmış durumdaydı. Örneğin bir köylü, korucu olursa PKK tarafından

öldürülme tehdidiyle yüz yüze gelirken, koruculuk sistemine katılmayı reddetse güvenlik güçleri tarafından evinden ya da köyünden uzaklaşmaya zorlanmayı göze almak zorundaydı. Aynı rapora göre, sık sık rastlanan bir başka durum, köyün bir kısmının koruculuk sistemine katılmasından sonra, katılmayan köylülerin göçe zorlanmasıdır.”

Bu göçlerin önceki göçlerden önemli bir farkı da önceki göçler gibi isteğe bağlı değil zorunlu göçler olmasıdır. Altuntaş’ın da belirttiği gibi “1990’lı yıllarda yaşanan bu yeni göç dalgasının geçmişte yaşanan göçlerden en temel farkı zorunlu olmasıdır, dolayısıyla bu göç süreci hazırlıksız yaşanmıştır. Göçeden insanlar, göç edecekleri yerleri seçme şansları olmaksızın yaşam alanlarını terketmek zorunda kalmışlardır” (www. bianet. org. 02.08.2003).

Göç edenler ve göç edilen yerler açısından önemli sorunlara neden olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu göçünün yarattığı sorunlar kabaca şöyle sıralanabilir: Bunlardan birincisi özellikle büyük kentlerimizde meydana gelen hızlı ve çarpık kentleşme, ikinci ortaya çıkan etki, kentlerin göçle gelen insanlara yetecek konut miktarını karşılayamamasından kaynaklanana konut sorunu ve gecekondulaşma, üçüncüsü kentlere gelen insanların geldikleri kentin işgücü piyasasına ve istihdam yapısına olan etkileri, dördüncüsü kişilerin geldikleri kentlere ekonomik ve sosyal açıdan uyum sağlamamaları sonucunda oluşan kentlileşme sorunu ve son olarak da insanların kente zihinsel olarak ne derece uyum sağladıklarının bir göstergesi olan sosyal yapı değişimleridir.

2.1.5. Göç Süreci ve Analizi

İnsanın bulunduğu yerden yeni bir yere doğru tek başına, ailesiyle ya da kitle halinde yer değiştirmesi pek çok değişimi de beraberinde getirir. Bu değişimi ve göç olgusunun kendisini doğru bir şekilde analizini yapmak için belirli konulara dikkat etmek gerekmektedir.

İçduygu & Ünalan’a göre “Bir göç analizinde öncelikli olarak göçü bir süreç olarak ele almak gerekmektedir. Yani göçün nedenleri ve sonuçlarını belli bir bütünsellik içerisinde değerlendirmek önemlidir. Çünkü göçün nedeni bir anlamda

sonucunu da belirleyen bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. İkinci olarak bu bütünselliğe tarihsel ve toplumsal bir bakış açısıyla yaklaşmak ve üçüncü olarak da, göç süreci içindeki bu farklı unsurların birbirlerine göreceli konumlarını, diğer bir söyleyişle göç eden bireylerin yola çıktıkları ve vardıkları yerlerin konumlarını bu bütünsellik ve tarihsel bakış açısı içinde değerlendirmek. Özet olarak, bilimsel bir göç çözümlemesi, göçün şu dört temel unsurunu içine alan bir düzlem üzerinde yapılmalıdır: a) Göçü veren birim, b) Göçü alan birim, c) Göç eden birim ve d) Bu üç birimi de kavrayan geniş göç birimi” (İçduygu & Ünalın, 1998, s. 40).

Göç süreci içerisindeki değişkenler iyi tanımlanmalıdır. Bu süreçte göç neden sonuçlarıyla, zaman ve mekân unsurlarıyla bir bütün olarak analiz edilmelidir. Bu analizlerde niceliksel yöntemlerin yanı sıra niteliksel yöntemlere de yer verilmelidir.

Gün’e göre “Göçmenlerle araştırma yapılırken seçilecek metodoloji, araştırmanın hangi koşul ve durumlarda yapılacağı ve katılımcıların desteklerinin hangi bağlamlarda ve nasıl sağlanacağı gibi oldukça geniş şartlara bağlıdır. Kısaca bu şartlar: a) Kuramsal problemler ve bunların ideolojik temelleri; b) Göç edenler ile göç alan toplum arasındaki bağlamsal farklılıklar; c) Göç araştırmalarında kullanılacak ölçme araçlarının tercümesinden kaynaklı kavramsal problemler; d) Örneklem güçlükleri; e) Dil problemleri; f) Göç edenlerin etik değerlerine dikkat edilip edilmemesi; g) Araştırmacıların kişisel özellikleri (Gün, 2007).

Ayrıca bir göç analizinde, sürecin sadece toplumsal yönü değil, bunun yanı sıra bireysel yönü de göz ardı edilmemelidir. Göç edenlerin neden göç ettikleri, göç süresinde yaşadıkları, bu yerlere uyum süreçleri oldukça önemlidir. Göç süreci analiz edilirken, göç eden bireylerin özellikleri de göz önünde bulundurulmalıdır. “Göç eden kişinin konumunun şu üç boyutla incelenmesi gerekir: a) Göç eden kişinin hem geldiği yerleşimin hem de vardığı yerleşimin toplumsal ve yapısal özellikleri; b) Göç eden kişinin hem geldiği yerleşimdeki hem de vardığı yerleşimdeki aile ve hane gibi yakın toplumsal çevresinin özellikleri; c) Göç eden kişinin kişisel özellikleri, algılamaları, yorumları ve etkinlikleri” (İçduygu ve Ünalın, 1998, s. 42).

Kısaca özetlemek gerekirse, göç olgusu öncelikle bir süreç olarak ele alınmalı; göçün sadece toplumsal yönü değil bireysel ve tarihsel gibi diğer yönlerinin de üzerinde

durulmalı; göçün karmaşık yapısı içerisinde göçe etki eden bütün değişkenler göz önünde bulundurularak analiz yapılmalı; bu analizdeki uygulanacak metodoloji de özenle seçilip uygulanmalıdır.

2.2. Kimlik Kavramı

2.2.1. Kimlik Kavramının Tanımlanması

Günümüzde önemli kavramlardan biri olan kimlik, sosyal bilimlerdeki en karmaşık konulardan biridir. Ayrıca günümüz siyasi, kültürel ve sosyal dönüşümlerde önemli bir yer tutmaktadır.

Güvenç'e göre kimlik; kişilerin, grupların, toplum veya toplulukların“kimsiniz, kimlersiniz?” sorusuna verdikleri yanıt veya yanıtlardır. Kimlikle ilgili olarak, aile yaşantısının, eğitim durumunun, sosyal sınıflandırmaların ve gruplanmaların, dini ve etnik farklılıkların, cinsiyet ve yaş farklılıklarının, kişisel kimlik, grup kimliğine bağlı olarak yerleşmeleri olduğu kadar mekanı da etkilediğini savunmaktadır (Güvenç, 1996, 2006, s. 60). Aslan' a göre ise kimlik kavramı insanoğlunu diğer canlı türlerinden ayıran kavramların en önemlilerinden biridir. İnsanoğlunun zihni boş, potansiyeller bütünü bir organizma olarak dünyaya gelir; fakat rastgele bir dünyaya gelmez. O bir tarihe, bir döneme, bir topluma, bir sınıfa, bir ailenin içine doğar. Dünyaya gelmiş ortalama 3-4 kg'lık bir bebeğin uzunca süre tek başına yaşaması mümkün değildir. Türün devamı için bebeklerin hayatta kalması gerekir. Anne yalnızca ona şefkat ve süt vermez. Daha sonraki yaşlarında ihtiyacı olacak olan birçok bilgiyi de aktarır. Bu süreç içinde ebeveynin kendisinin de bir önceki kuşaktan aldıklarını, öğrendiklerini aktarır. İşte bu şekilde ebeveynlerinin sevdikleri kendi sevdikleri, nefretleri kendi nefretleri olur. İşte bütün bu sürece kimlikleşme ve süreç sonucunda oluşan algıya da kimlik denilebilir. Kısaca “ben kimim” sorusunun algısal yanıtıdır. Alınacak yanıt, sorunun göndermede bulunduğu öteki ve referans noktasına göre değişecektir (Aslan, 1997, s.24).

Kimlik, “Hayattaki duruş yerimizi bildiren özelliklerin bir toplamı”dır. İnsanlar toplum hayatında kimlikleriyle yer alırlar. Toplumsal ilişkilerde meslek, gelir, yaş, cinsiyet gibi kimliğe ilişkin bazı kriterlere atıfta bulunulur. Bunların yanı sıra dürüstlük, kabiliyet, cesaret, hoşgörü yardımseverlik gibi daha görece değerler de kimliğin belirlenmesine katkıda bulunurlar. Kimlik kavramını iki şekilde ele almak mümkündür:

1. Kişinin kendisini nasıl tanımladığı
2. Toplumun kişiyi nasıl tanımladığı(Gül, 2007, s. 20)

Burada önemli nokta şudur; her ne kadar toplum bireyi belli bir kimlikle tanımlıyorsa da birey kendini söz konusu kimliği oluşturan topluluğa dahil hissetmiyorsa, o kimliğe sahip olduğu söylenemez. Toplum, kimliğin oluşumunda, kişiye birçok seçenek sunar. Birey ise kendi istek ve iradesiyle bir seçim yapar ve kendini bir kimlikle tanımlar. Bu seçimi yaparken kişi, çok da özgür değildir; çünkü toplum genel kabullerinden, değer yargılarından bağımsız bir seçim yapamaz. Kişinin sosyal hayatında kendini tek bir kimlikle ifade etme zorunluluğu yoktur. Örneğin; bir insan hem Türk, hem Hristiyan, hem kadın kimliğinde olabilir. Bu kimliklerin her biri farklı platformlarda ön plana çıkabilir. Danimarka'daki karikatür krizinde Müslüman kimlik unsuru öne çıkan insanların, Ermeni soykırım iddiaları karşısında Türk kimlik unsurunun öne çıkması doğaldır. Dinî unsurlar, hemen her toplumda siyasî ve sosyal bir sorumluluk yüklenerek farklı bir kimliğin oluşmasına yol açabilmektedir (Gül, 2007, s. 22-23).

Maalouf, kimlik üzerinde sosyal çevrenin ve olayların etkili olduğunun vurgusunu şöyle yapmıştır: “Bütün dönemlerde, meşru olarak “kimlik” denebilecek kadar her koşulda ötekilerden son derece üstün, tek bir ana aidiyet olduğunu düşünen insanlar olmuştur. Kimileri için ulus, kimileri içinse din ya da sınıf. Ama hiçbir aidiyetin mutlak surette baskın çıkmadığını anlamak için dünyada olup biten farklı çatışmalara bir göz gezdirmek yeter. Bütün bu örnekler herkesin kimliğini oluşturan öğeler arasında her zaman belli bir hiyerarşi olsa bile, bunun değişmez olmadığı, zamana göre başkalaştığı ve davranışları derinlemesine farklılaştırdığı olgusu üzerinde durmak için... Hayali bir anket için Saraybosna'da sokakta elli yaşlarında bir adamı inceleyelim. 1980'e gelirken bu adam şöyle derdi: “Ben Yugoslavım!” gururla ve gönül koymadan; daha yakından soru sorulduğundaysa Bosna-Hersek Özerk Cumhuriyeti'nde yaşadığını ve bu arada Müslüman geleneği olan bir aileden geldiğini belirtirdi. Oniki yıl sonra, savaşın en şiddetli günlerinde aynı adam, hiç duraksamadan ve bastırarak şöyle cevap verirdi: “Ben bir Müslümanım!”. Hatta belki de şeriat kurallarına uygun bir sakal bırakmış bile olurdu. Hemen arkasından Boşnak olduğunu vurguladığının kendisine hatırlatılmasından hiç hoşlanmadığını eklerdi. Bugünse adamımızı sokakta çevirsek önce Boşnak, sonra Müslüman olduğunu söyleyecektir; düzenli olarak da camiye

gittiğini belirtecektir; ama ülkesinin Avrupa'nın bir parçası olduğunu ve bir gün Avrupa Birliği'ne katılmasını umut ettiğinin söylemeden geçemeyecektir” (Maalouf, 2000, s.18).

Kimliğin tanımlanmasında özne, öznenin belirlenmesinde “öteki” dayanak noktasıdır; öteki olmadan kimlik oluşmaz. Öteki sözcüğünün kökenine bakıldığında, Grekler'in IV. Yüzyılda kendilerini yabancılardan ayırmak için kullandıkları görülmektedir. Barbar'ın da öteki söylemi içinde, alt-insanlık fikrini geliştirmek için kullanıldığı anlaşılmaktadır. XVIII. Yüzyılda, Rönesans döneminde öteki teriminin aydınlanmamış ötekini belirtmek için kullanılmaya başlandığı görülmektedir. XX. Yüzyılda ise, Avrupa ve Amerika'nın cahil, geleneksel ve kendilerinden daha az akıllı olarak gördükleri Üçüncü Dünya Ülkelerini ifade eder bir anlamda kullanılır olmuştur (Vatandaş, 2004, s.19).

Kimlik kavramı, göç olgusu çerçevesinde değerlendirildiği zaman, bireyin yaşadığı yeni toplumsal düzene olan aidiyeti, toplumsal anlamda önemli bir yer teşkil etmektedir. “Zaman içinde göçmen için bulunması ve karşılanması güç olan şey, biz kimiz sorusuna verilecek cevap olmaktadır. Kimliğin yeniden biçimlenmesinde geçmiş ile şimdinin arasındaki bağlantıyı koparmış, orijin kültür ileşimdi bulunduğu kültür arasında gidip gelen göçmenlerin, kendilerini kimi zaman aşırı ulusalcı, kimi zaman da ‘kimliksiz cemaatler’ olarak tanımladıklarını görüyoruz” (Kümbetoğlu, 2003, s. 295).

2.2.2. Kimliğe İlişkin Temel Kuramlar

Literatürde birbirinden farklı birçok kimlik teorisi bulunmaktadır. Genel bir değerlendirme yapıldığında, kimlik teorilerinde psikanalitik değerlendirmelerden başlayıp bilgi sosyolojisine kadar uzanan bir yapılanma görünmektedir. Ancak bu tez kapsamında, tüm bu teorilerin ele alınması ve açıklanması araştırmanın sınırları açısından mümkün olmadığından dolayı konumuza en uygun olan “Sosyal Kimlik Kuramı” ve “Sembolik Etkileşimci Kuram” ele alınacaktır.

Kimliğe ilişkin temel kuramlardan biri “Sosyal Kimlik Kuramı”dır. 1970’lerde Henri Tajfel ve John Turner tarafından geliştirilmiş olan Sosyal Kimlik Kuramı grup üyeliğini, grup süreçlerini ve gruplararası ilişkileri ele alan bir sosyal psikoloji

kuramıdır. Bu kurama göre, birey çeşitli gruplar aidiyeti içinde şekillenir ve bu gruplar ile farklı düzeylerdeki özdeşleşmeleri bireyin sosyal kimliğini etkilemektedir. Bireyler, sosyal ortamlarda kendi gruplarını (içgrup) diğer gruplar (dışgrup) ile karşılaştırdıklarında kendi grupları lehine davranma eğilimindedirler. Bu noktada bireyin kendi grubuyla ve bu gruba karşılaştırdığı dış gruplar arasında yaptığı sosyal ayrımlar önemlidir (Tajfel, 1978, s.15).

Sosyal Kimlik Kuramı, kişisel kimlikten çok sosyal kimlik kavramı üzerinde durur. Kuramcılar, sosyal kimliğin, kişilik özelliklerinden ve bireyin diğerleriyle kurduğu özel ilişkilerden doğan kişisel kimlikten tümüyle farklı olduğunu savunurlar (Turner, 1982, s.2). Sosyal Kimlik Kuramı'nın temel varsayımları şöyle sıralayabiliriz:

1. Bireyler kendilerini üyesi oldukları sosyal grubu dikkate alarak tanımlar ve değerlendirirler, kendilerini sınıflandırır, bu sınıflandırma sonunda da kendilerini koydukları yerleştirdikleri grupla özdeşleşirler. Bu özdeşleşme sonunda sosyal kimlikleri oluşur.
2. Sosyal çevredeki diğer gruplar, bireye, kendi grubunun konumunu değerlendirmesi için bir temel oluşturur. Üyesi olunan grubun konumu, benzeri diğer gruplarla yapılan sosyal karşılaştırma sonucu belirlenir. Bu kıyaslama, belirli davranışlara ve niteliklere yüklenen değerlerle ilişkilidir.
3. İnsanlar olumlu bir sosyal kimlik edinmek ve benlik saygılarını yükseltmek için bu sosyal karşılaştırmayı gerçekleştirirken, kendi gruplarını kayırarak algılama ve diğer grubu da küçümseme yönünde bir yanlılık gösterirler.
4. Bireyin sosyal kimliğinin olumlu olup olmaması üyesi olduğu grubun öznel konumuna yapısına bağlıdır (Demirtaş, 2003, s.129-130).

Sosyal Kimlik Kuramı, sosyal kimlikle bireysel kimlik arasında yapmış olduğu ayrım konusunda, bu iki kimliğin birbirinden ayrılamayacağına dair eleştiriler almıştır. Ayrıca bu ayrımın bireysel farklılıklar gözetilmeden genellendiği ileri sürülmektedir. Ancak bu kuramın son yıllarda çok fazla ilgi görmesini ve birçok araştırmanın bu kuramı temel almasını sağlayan da kuramın temel varsayımlarının kesinliğidir.

Bir diğer önemli kimlik kuramı da “Sembolik Etkileşimci Teori”dir. Bu kuramın temel tezi, sosyal dünyayı oluşturan anlamların toplum tarafından sosyal etkileşim

vasıtasıyla yaratılmakta olduğudur. Bu kuram William James ile George Herbert Mead'in tartıştığı pragmatik benlik kuramından ortaya çıkmıştır. James ve Mead'e göre, benlik iki aşamalı bir süreçtir. Bilen, içteki öznel, yaratıcı, belirleyen ve bilinmeyen "ben" ile diğer insanlarca daha çok bilinen dıştaki, belirlenmiş olan ve toplumsal aşamayı yansıtan "beni/bana"dır. Burada özdeşleşme isimlendirmeye, kendimizi toplumsal düzeyde kurgulanmış kategorilere koymayla ilgili bir süreçtir ve dil bu süreçte merkezi bir yer tutar (Marshall, 1999, s.405).

Blumer'a göre de bu teorinin en önemli terimi anlamlardır. Blumer' bu teoriyi şöyle açıklar: 1. İnsan anlamlar zeminine oturtulmuş unsurlar vasıtasıyla hareket etmektedir. 2. Bu unsurların anlamları ferdin diğer insanlarla olan sosyal etkileşiminden doğar. 3. Anlamlar, fert tarafından karşılaştıkça yorumlanarak ve değiştirilerek algılanır (Blumer, 1969, s.2).

Bu kuram, anlamı daha ziyade belirli bir durumda kendiliğinden, etkileşim sırasında ortaya çıkan bir şey olarak resmettiği, etkileşimin konumlandığı temel toplumsal bağlamı dikkate almadığı ve anlamın kaynaklarını tam olarak ortaya koyamamakla eleştirilmiştir.

2.2.3. Türkiye'de Kimlik Tartışmalarının Tarihsel Gelişimi

Tarihsel süreçte Türkiye'de farklı kimlik algılamalarının öne çıktığı gözlenmektedir. Osmanlı Devleti'nin özellikle son yılları yoğun bir kimlik tartışması içinde geçmiş, Batıcılık, Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük kimlikleri çatışma içinde olmuştur.

Türkiye tarihindeki kimlik çatışmalarına baktığımızda ideolojik anlamda milliyetçiliğin daha etkin olduğunu gözlemleyebiliyoruz. Keyder'e göre, "Milliyetçilik bir modernleştirme ideolojisi ve pratiği işlevi görmüştür. Bu bağlamda Türkiye'de geleneğin icadı değil de tepeden öğretilmesinden söz etmek gerekir, çünkü Cumhuriyetin kuruluş yıllarında Türk kimliği inşa edilirken geçmiş ile süreklilik kırılmıştır. Bu kırılmanın nedeni, bu dönem devlet seçkinlerinin tercihleri ile ilintili olmasının yanı sıra, kültür ile medeniyeti sentezleme misyonunun organik bir Türk tarihinin olmamasının bir uzantısıdır" (Keyder, 1993).

1950'lere kadar yurttaşlık anlayışı temeline dayanan kimlik öne çıkmıştır. Aşiret, cemaat, tebaa kimliklerinin yerine, aile ve vatandaş kimlikleri geçirilmeye çalışılmıştır. 1950'lerde siyasal parti aidiyetleri öne çıkmış, 1960'larda sağ ve sol siyasal kimliklere dönüşerek 1980'lere kadar sürmüştür. 1970'lerde sendikal işçi hareketi büyük bir örgütlenme gerçekleştirmiş sınıfsal kimlikler ön plana çıkmıştır. 1980'lerde yükselen feminist hareket ile birlikte toplumsal cinsiyet kimlikleri tartışılmaya başlanmıştır. 1980'lerde 1990'larda köktenci İslami örgütlenmeler ve buna karşın Alevi örgütlenmesinin kentlerde yükselmesiyle dinsel kimlikler ön plana çıkmıştır. Daha önceleri devlet söyleminde çeşitli şekillerde tanımlanan ve 1980'lerin ikinci yarısında ve 1990'larda Kürt etnik kimliği olarak kabul edilen alan ile birlikte etnik kimlikler tartışma konusu olmuştur (Akşit, 1998, s.32).

Özellikle 1980'lerden bu yana kültürel kimlik olgusu ve bu olgu üzerinden gelişen kimlik siyasetleri geniş bir tartışma alanı bulmaktadır. Kültürel kimlik, bir taraftan modernleşme sürecinin devlet, ekonomi ve kimlik düzeyinde işleyiş tarzını eleştirel bir çözümleme sürecine sokulmasını gerektirirken, diğer taraftan da etnik ve dinsel temelde ciddi çatışmaların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bugün, Türkiye'de devlet-toplum/birey ilişkilerini kültürel kimlik olgusunu tartışmadan anlamak olanaklı olmadığı gibi, kimlik temelli taleplere, sorunlara ve çatışmalara demokratik çözüm bulmak da bir gereklilik olarak karşımızda durmaktadır (Keyman,2005).

2.3. Göç, Kimlik ve Eğitim İlişkisi

Göç, Kimlik ve Eğitim arasındaki ilişki şu ana kadar birçok araştırmanın konusu olmuştur. Bu çalışmada da, göç ve kimlik kavramları üzerinde eğitimin önemini araştırmak amaçlanmaktadır. Eğitim üzerine yapılan tanımlamalar kendi içerisinde psikolojik ve sosyolojik olmak üzere iki alanda ağırlık göstermektedir. Sosyolojik görüşe göre, eğitim, yetişkinlerce gençler ve çocuklar üzerine uygulanması gereken bir eylemdir. Bu eylem, geçmişin ve ataların kalıtını onlara aktarmayı içerir; yine bu eylem, gençlere ve çocuklara, yaşamasını sürdürecekleri topluma daha iyi uyabilmeleri için fikirler ve gelenekler vermeyi içerir. Diğer yandan, psikolojik görüşe göre ise, eğitim, her bireydeki yetenekleri en yüksek derecede geliştirmelidir ve bu geliştirme, bireyin gelecekteki başarılarını sağlamalıdır. Bireyin belirlenmesinde, her bakımdan topluma ve toplumsal olgulara öncelik vermesinden dolayı sosyolojik olarak nitelenen bu görüşe

göre, bireyin zekasını da, algısını da, ahlaksal duyarlılığını da yine toplum biçimlendirir (Ergun, 1987, s. 15).

Tanilli'ye göre, eğitim kelimesi birbirinden farklı üç anlamda kullanılmaktadır: İlk olarak eğitim, sosyal bir kurumu, bir eğitim sistemini dile getirmektedir. Böylece, örneğin bir İlkçağ eğitiminin karşısında modern eğitimden söz edilip bir kıyaslama yapılabilir. Eğitimin, kurum olarak bir yapısı, işleyiş kuralları vardır. İkinci olarak, bir "eylemin sonucu" anlamında kullanılmaktadır. Bu anlamda, iyi ya da kötü bir eğitimden geçilmiştir; ya da teknik bir eğitimden geçmiş bir kimseye karşı klasik eğitim görmüş bir kimse bulunabilir. Tanilli'ye göre burada, belli bir eğitim sisteminin şu ya da bu bölümünün ürünü olan bir kişi söz konusudur artık. Eğitim, gençleri yaşama hazırlar ve uyarlar. Son olarak, eğitim kelimesi, bir süreci ifade eder: Bu süreç, önceden bilerek ya da bilmeyerek, iki yada daha çok sayıda insanı birbirine bağlar; onları birbirleriyle ilişkiye geçirir ve karşılıklı düşünce alışverişi durumuna getirir. Bu anlamda, eğitim okulun çerçevesini aşar; her yaşta ve yaşamın her durumunda gözlenen bir süreç halini alır (Tanilli, 1989, s. 13).

Wallon ve Piaget'ye göre ise, çocuk önce toplumsaldır; duygusal ayırt etmekle başlayarak, ayırt etmelerle bireyselleşir. İnsan önce toplumsaldır. Belirli bir toplumun sınıflardan, katmanlardan, kısımlardan oluştuğu, bir gerçektir. Bu sınıflar, bu katmanlar, bu gruplar arasındaki karşıtlıkların, çelişkilerin varlığının siyasal düşüncelerden bağımsız olarak görülebilmesi de yine herkesçe kabul edilmektedir. Gerçek bu iken, çocuğun bireysel ve toplumsal gelişmesini tüm toplumdan soyutlayarak incelemek olanaksız olacaktır. Tüm toplumu oluşturan bu kısımlar arasında çok yönlü, çok karmaşık ilişkiler, çelişkiler vardır. Böyle olduğu halde, çocuğun bireysel ve toplumsal gelişmesini, bir kısım olarak bildiğimiz, tüm toplumu oluşturan kısımlardan biri olarak bildiğimiz ya yalnız bir sınıf içinde, ya yalnız bir katman içinde ya yalnız bir grup içinde görmeye, incelemeye çalışmak olanaksızdır. İşte bu yüzden, ya bir sınıf, ya bir katman, ya bir grup içindeki ilişkiler sistemlerinin ve karşılıklı bağımlılık sistemlerinin, bir çocuğun ya da bir insanın bireysel ve toplumsal gelişmesini açıklayabileceğine artık hiç inanmamak gerekir. Çünkü tüm toplum içinde bulunan bir kısımdaki bir toplumsal yaşayışı ya da ilişkiler sistemlerini başka kısımları olan tüm toplum etkilemektedir (Ergun, 1987, s.29).

Eğitim olgusunun, gücün ve gcmenliğin tüm sorunlarıyla i içe olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Tanilli'ye göre, gcmenlik olgusu ve sağladığı katkılar, gc sürecini yaşıyan toplumlarca gereği gibi değerlendirilmedike, bu gibi sorunların czlemeyeceği olağandır. Öncelikle bu ülkelerin çok-kültürlü toplum olmanın bilincinde olmalı,eğitim ve kültür sorunlarına gerçekçi bir yaklaşımla eğilmelidirler. Bunun yanı sıra, gcmen gönderen ülkeler de, önemli bir sorun olup güncelliğini koruyan “ikinci kuşak”ın anadilde eğitim sorununa czm bulmak için yeterli çabayı harcamalıdırılar. Bu kuşak, “sahipsiz” bırakılarak, iki kültür arasında kaybolmaya, kültürel kimliklerini kaybetmeye, toplumda dışlanıp horlanmaya ve “ikinci sınıf” insan olarak kalmaya mahkm edilmemelidir; onlarında birer insan oldukları gözden uzak tutulmamalıdır (Tanilli, 1989, s. 140).

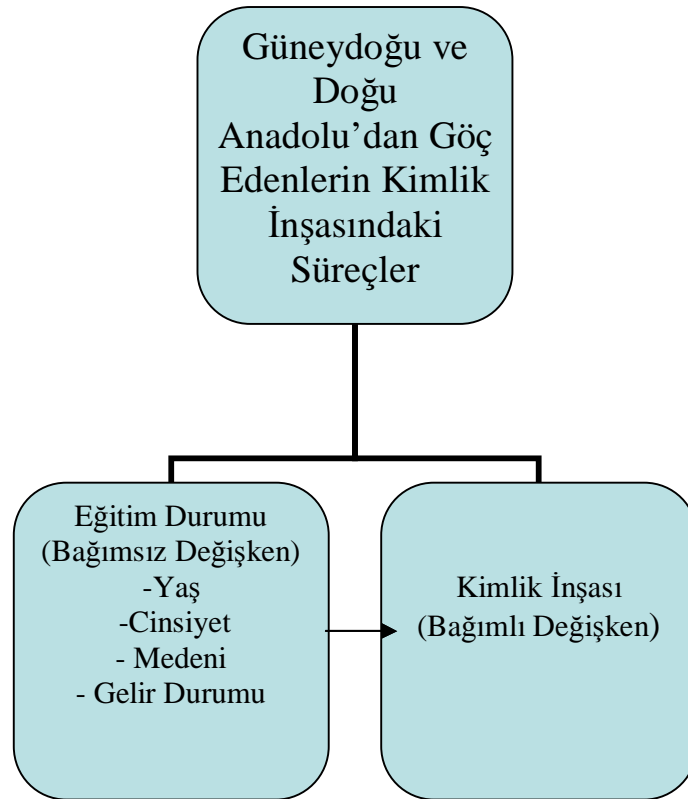
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Yöntemi ve Tekniği

Bu araştırmada, mevcut literatür ve görüşme formu ile toplanan veriler eşliğinde Adana'da yaşayan Doğu ve Güneydoğu'dan göç eden göçmenlerin formel eğitim ve kimlik inşa süreci arasındaki ilişki konu edilmiştir. Bu yolla göç sonrası süreç, ekonomik uyarlanma, politik uyarlanma, dil, geleneklerini yerine getirme, kimlik inşası gibi konularda genel sonuçlar ile yaş, cinsiyet, göç tarihi, göç edilen iller ve eğitim grupları ile yapılan analizlerde herhangi bir farklılaşma olup olmadığı da tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın deseni şu şekilde oluşturulmuştur:

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Terör ve ekonomik nedenlerle Güneydoğu ve Doğu Anadolu'dan Batı illerine büyük bir göç hareketi gerçekleşmiştir. Bu büyük göç hareketinde Adana ili de en çok göç alan şehirlerden biridir.

Tablo 2

Adana İlinin Aldığı ve Verdiği Göçler(1975-2010)

ADANA İLİNİN ALDIĞI VE VERDİĞİ GÖÇLER(1975-2010)									
1975-1980		1980-1985		1985-1990		1990-2000		2000-2010	
Aldığı Göç	Verdiği Göç	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Aldığı Göç	Verdiği Göç
74.119	73.300	99.672	75.843	124.479	97.545	92.684	133.181	53.096	57.402

Kaynak: TÜİK(2012)

Tablo 2’de görüldüğü gibi Adana, 1970’lerden itibaren yoğun göç alan illerden biridir. Adana’ya yönelen göç hareketinin en temel özelliği mesleki becerilere sahip olmayan nüfusun artmasıyla ilişkilidir. Adana, en çok nitelikli göç veren, buna karşılık ise niteliksiz göç alan kentlerin başında gelmektedir. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü’nün “Türkiye’de Göç ve Yerinden Olmuş Nüfus Araştırması”nda 14 il “göç veren iller” kapsamında belirlenmiştir. Bu 14 ilden göç alan ilk 10 il arasında Adana da yer almaktadır.

Ekonomik ve sosyal farklılıklar gösterebilen göçmenlerin oluşturduğu araştırma örnekleminin genel özellikleri aşağıdaki tablolarda belirtilmektedir. Bu çalışmanın evrenini Adana’da yaşayan Doğu ve Güneydoğu’dan göç eden göçmenler oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini bu evren içerisinde ulaşılan ve Adana’nın farklı semtlerinde yaşayan 170 kişilik gruptan oluşmaktadır.

Tablo 3

Örneklemedekilerin Cinsiyet Durumu

Cinsiyet	S	%
Kadın	87	51.17
Erkek	83	48.82
Toplam	170	100.00

Buna göre katılımcıların % 51.17'si kadın ve % 48.82'i erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların kadın ve erkek oranları birbirine yakın olmakla birlikte kadın katılımcıların daha fazla sayıda olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 4

Örneklemedekilerin Yaş Durumu

Yaş	S	%
29+	16	9.42
30-39	105	61.76
40-49	49	28.82
Toplam	170	100.00

Bu grubun % 9.42'si 29 yaş üstünde, % 61.76'sı 30-39 yaş arasında ve 28.82'si 40-49 yaş arasındadır. Örneklemin büyük bir çoğunluğu 30-39 yaş aralığında bulunmaktadır.

Tablo 5

Örneklemedekilerin Medeni Durumu

Medeni Durum	S	%
Evli	38	22.35
Bekâr	126	74.11
Eşi Vefat Etmiş	3	1.76
Boşanmış	3	1.76
Toplam	170	100.00

Araştırmaya katılan katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında % 22.35'sinin evli, % 74.11'inin bekâr ve % 1.76'sının eşi vefat etmiş ve yine % 1.76'sının boşanmış olduğunu görüyoruz.

Tablo 6

Örneklemedekilerin Gelir Durumu

Gelir Durumu	S	%
250 TL	3	1.76
750 TL	55	32.35
1250 TL	5	2.94
1750 TL	26	15.29
2250 TL	81	47.64
Toplam	170	100.00

Gelir durumuna bakıldığında katılımcıların % 1.76'sının gelirinin ortalaması 250 TL'dir. Ortalama geliri 750 TL olanların oranı % 32.35; 1250 TL olanların oranı % 2.94; 1750 TL olanların ise % 15.29'dur. 2250 TL ortalama geliri olanların oranı ise % 47.64'dür.

Tablo 7

Örneklemedekilerin Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	S	%
Okuryazar değil	4	2.35
Okula gitmemiş okuryazar	11	6.47
İlkokul terk	4	2.35
İlkokul	22	12.94
Ortaokul	26	15.29
Lise	38	22.35
Yüksekokul-Fakülte	65	38.23
Toplam	170	100.00

Katılımcıların eğitim düzeyine bakıldığında % 2.35'inin okuryazar olmadığı, % 6.47'inin okula gitmemiş okuryazar, % 2.35'inin ilkokul terk, % 12.94'ünün ilkokul

mezunu, %15.29'unun ortaokul mezunu oldukları görülmektedir. Bunun yanı sıra % 22.35'i lise ve % 38.23'ü yüksekokul mezunu ya da daha üst bir eğitim seviyesine sahiptir.

Tablo 8

Örneklemedekilerin Adana'ya Göç Ettiği İller

Göç Edilen İller	S	%
Adıyaman	28	16.47
Ağrı	2	1.17
Bingöl	3	1.76
Bitlis	4	2.35
Diyarbakır	44	25.88
Elazığ	5	2.94
Erzincan	5	2.94
Gaziantep	15	8.82
Kars	3	1.76
Malatya	3	1.76
Mardin	12	7.05
Muş	5	2.94
Siirt	5	2.94
Tunceli	2	1.17
Şanlıurfa	23	13.52
Van	5	2.94
Batman	5	2.94
Şırnak	1	0.58
Toplam	170	100.00

Katılımcıların Adana'ya göç ettikleri illere baktığımızda % 25.88 ile Diyarbakır'ın çoğunlukta olduğunu görüyoruz. Bunu % 16.47 ile Adıyaman ve % 13.52'yle Şanlıurfa takip etmektedir. % 1.17'yle Ağrı, % 1.17'yle Tunceli ve % 1.76'yle Kars gibi mesafe olarak Adana'ya daha uzak olan iller ise en az göç edilen iller olarak yer almaktadır.

Tablo 9

Örneklemedekilerin Adana'ya Göç Ettikleri Yıllar

Göç Edilen Yıllar	S	%
1980-1985	76	44.7
1986-1990	35	20.6
1991-1995	31	18.2
1996-2000	10	5.9
2001-2005	12	7.1
2006-2010	6	3.5
Toplam	170	100.00

Katılımcıların Adana'ya göç ettikleri yıllara baktığımızda, % 44.7'si 1980-1985 yılları arasında; % 20.6'sı 1986-1990 yılları arasında; %18.2'si 1991-1995 yılları arasında; % 5.9'u 1996-2000 yılları arasında göç edildiğini görüyoruz. Ayrıca, katılımcıların % 7.1'i 2001-2005 yılları arasında ve % 3.5'i 2006-2010 yılları arasında Adana'ya göç etmiştir. Tablodan da anlaşılacağı gibi, 1980-1985 yılları arasında başlayan yoğun göç yıllar içerisinde kademeli olarak azalmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama

Bu çalışmada veri toplama süreci çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. İlk olarak çalışmanın kuramsal çerçevesi hazırlanarak konuyla ilgili bilimsel çalışmalar gözden geçirilmiştir. İkinci aşamada, araştırmanın temel veri kaynağı olan araştırmacının hazırladığı 51 maddeden oluşan görüşme formu hazırlanmıştır. Son olarak da toplanan bu verilerin istatistiksel analizleri SPSS programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Toplanan veriler SPSS ortamında analiz edilerek tablolar oluşturulmuş; ağırlıklı olarak üzerinde durulan bölümlerde çapraz tablolar aracılığı ile analiz yapma yoluna gidilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMU

4.1. Göçmenlerin Demografik Özellikleri

Göçmenlerin cinsiyet, yaş, göç tarihleri, medeni durum ve gelir durumları ile eğitim durumları arasındaki ilişki bu bölümde çapraz tablolar aracılığıyla analiz edilmektedir.

4.1.1. Cinsiyet, Yaş ve Göç Tarihine Göre Eğitim Durumları

4.1.1.1. Cinsiyet Bulguları

Cinsiyet ile eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.00 < 0.05$ olduğundan).Eğitim durumu-Cinsiyet çapraz tablosu incelendiğinde, kadın okuryazar olmama oranı %100 iken erkek okuryazar olmama oranı %0 olduğunu görüyoruz. Erkeklerin kadınlara göre sosyal yaşamda çok daha fazla yer alması, askerlikte okuma-yazma öğrenme zorunluluğu gibi nedenler erkeklerin kadınlara göre okuryazar olma durumunun fazla olmasını açıklamaktadır. Ancak Tablo 9' da görüldüğü gibi eğitim seviyesi yükseldikçe kadın-erkek arasındaki bu fark ortadan kalkmaktadır.

Tablo 10

Göçmenlerin Cinsiyet-Eğitim Durumu Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Cinsiyet				Toplam	
	Kadın		Erkek		S	%
	S	%	S	%		
Okuryazar değil	4	100	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	9	81.8	2	18.2	11	100
İlkokul Terk	4	100	0	0	4	100
İlkokul	16	72.7	6	27.3	22	100
Ortaokul	11	42.3	15	57.7	26	100
Lise ve Dengi	10	27	27	73	37	100
Yüksekokul ve Üstü	33	50	33	50	66	100
Toplam	87	51.2	83	48.8	170	100
Pearson Ki-Kare: 25.346 Df:6 Sig: ,000						

4.1.1.2. Yaş Bulguları

Yaş ile eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.001 < 0.05$ olduğundan). Eğitim durumu-Yaş çapraz tablosu incelendiğinde, eğitim seviyesinin daha düşük olduğu okuryazar değil ve okula gitmemiş okuryazar durumlarında 40-49 yaş grubunda olan göçmenlerin daha fazla olduğunu söyleyebiliriz. Bunun sebebi ise genelde ilk göç edenlerin, daha sonra göç edenlere göre sosyo-ekonomik olarak daha düşük seviyede olmaları ve bu durumun eğitim seviyelerini de etkilemeleridir. Buna karşılık 30-39 yaş grubu yüksek okul ve üstünde % 74.2 oranıyla diğer yaş gruplarına göre oldukça fazladır.

Tablo 11

Göçmenlerin Yaş-Eğitim Durumu Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Yaş						Toplam	
	29+		30-39		40-49		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	1	25	3	75	4	100
Okula Gitmemiş								
Okuryazar	2	18.2	2	18.2	7	63.6	11	100
İlkokul Terk	0	0	4	100	0		4	100
İlkokul	6	27.3	11	50	5	22.7	22	100
Ortaokul	1	3.8	16	61.5	9	34.6	16	100
Lise ve Dengi	1	2.7	22	59.5	14	37.8	37	100
Yüksekokul ve Üstü	6	9.1	49	74.2	11	16.7	66	100
Toplam	16	9.4	105	61.8	49	28.8	170	100
Pearson Ki-Kare: 32.886 Df: 12 Sig: ,001								

4.1.1.3. Göç Tarihi

Göç tarihi ile eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Anova Table katsayısı $0.00 < 0.05$ olduğundan). Tablo 11'i incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 100'ü 1980-1985 yılları arasında; okula gitmemiş okuryazarların % 54.5'i 3 1980-1985 yılları arasında; ilkokul terklerin %50'si 1991-1995 yılları arasında göç ettikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra, ilkokul mezunlarının % 36.4'ü; ortaokul mezunlarının % 46.2'i; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 59.5'i ve üniversite ve dengi okullardan mezun olanların % 36.4'ü 1980-1985 yılları arasında göç etmiş olduklarını görüyoruz. Bu tablodan da anlaşılacağı gibi en çok göç edilen tarihler 1980-1985 yılları arasındadır.

Tablo 12

Göçmenlerin Göç Tarihi-Eğitim Durumu Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Göç Tarihi												Toplam	
	1980-1985		1986-1990		1991-1995		1996-2000		2001-2005		2006-2010		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	4	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	6	54.5	2	18.2	1	9.1	2	18.2	0	0	0	0	11	100
İlkokul Terk	0	0	0	0	2	50	1	25	1	25	0	0	4	100
İlkokul	8	36.4	4	18.2	4	18.2	3	13.6	2	9.1	1	4.5	22	100
Ortaokul	12	46.2	8	30.8	3	11.5	2	7.7	1	3.8	0	0	26	100
Lise ve Dengi	22	59.5	7	18.9	4	10.8	1	2.7	2	5.4	1	2.7	37	100
Yüksekoku I ve Üstü	24	36.4	14	21.2	17	25.8	1	1.5	6	9.1	4	6.1	66	100
Toplam	76	44.7	35	20.6	31	18.2	10	5.9	12	7.1	6	3.5	170	100
Ortalama	5.4		5.7		5.9		4.2		5.8		6.3		5.5	
N	76		35		31		10		12		6		170	
Standart Sapma	1.8		1.4		1.5		1.6		1.5		1.2		1.6	
F : 2,273 Sig: ,050														

4.2. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre İktisadi Uyarlanması

Bu bölümde, göçmenlerin gelir seviyesi, kaldıkları evin mülkü, evin niteliği ile eğitim durumları arasındaki ilişki çapraz tablolar aracılığıyla analiz edilmektedir.

4.2.1. Gelir Seviyesi Bulguları

Eğitim durumu ile gelir durumu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Anova Table katsayısı $0.00 < 0.05$ olduğundan). Eğitim-Gelir durumu çapraz tablosu incelendiğinde, okuryazar olmayanların %75'inin ortalama geliri 750 TL iken; okula gitmemiş okuryazar olanların %54.5'ünün ortalama geliri 750 TL; ilkokul terk olanların %50'sinin ortalama geliri 750 TL; ilkokul mezunlarının %54.5'inin ortalama geliri 750 TL; ortaokul mezunu olanlarının %61.5'inin ortalama geliri 750 TL olduğunu görüyoruz. Ayrıca lise ve dengi okullardan mezun olanların ortalama gelirine baktığımızda ise %29.7'sinin ortalama geliri 2250 TL iken % 35.1'nin ortalama geliri 750 TL'dir. Yüksekokul ve üstü okullardan mezun olanların %86.4'ünün ortalama geliri ise 2250 TL'dir. Buna bağlı olarak eğitimle gelir durumu arasında güçlü bir ilişki olduğunu ve eğitim seviyesi arttıkça gelir durumunun da ona bağlı olarak arttığını söyleyebiliriz.

Tablo 13

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Gelir Durumu Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Gelir Durumu										Toplam	
	250 TL		750 TL		1250 TL		1750 TL		2250 TL		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	3	75	0	0	0	0	1	25	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	1	9.1	6	54.5	0	0	1	9.1	3	27.3	11	100
İlkokul Terk	1	25	2	50	0	0	1	25	0	0	4	100
İlkokul	0	0	12	54.5	1	4.5	4	18.2	5	22.7	22	100
Ortaokul	0	0	16	61.5	2	7.7	4	15.4	4	15.4	26	100
Lise ve Dengi	1	2.7	13	35.1	2	5.4	10	27	11	29.7	37	100
Yüksekokul ve Üstü	0	0	3	4.5	0	0	6	9.1	57	86.4	66	100
Toplam	3	1.8	55	32.4	5	2.9	26	15.3	81	47.6	170	100

(Tablo 12 Devam)

Ortalama	3,6667	4,5091	5,2000	5,5000	6,3210	5,5294
N	3	55	5	26	81	170
Standart Sapma	2,08167	1,57377	,83666	1,33417	1,34933	1,63966
F: 14,635 Sig: ,00						

4.2.2. Kalman Evin Mülkünün Kime Ait Olduğuna Göre Bulgular

Eğitim durumu ile kalman evin mülkünün kime ait olduğu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.013 < 0.05$ olduğundan). Eğitim-Kalman Evin Mülkünün Kime Ait olduğu durumu çapraz tablosu incelendiğinde, okuryazar olmayanların %100'ünün evinin mülkiyeti ailesine ait; okula gitmemiş okuryazar olanların % 54.5'inin evi kira; ilkökul mezunlarının % 54.5'inin evi kira; ortaokul mezunlarının % 65.4'ünün evi kira; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 54.1'inin evinin mülkiyeti ailesine aittir. Ayrıca yüksekokul ve üstü okullardan mezun olanların % 63.6' ısının evinin mülkiyeti ailesine aittir.

Tablo 14

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Mülkün Sahibi Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Mülk Sahibi								Toplam	
	Ailemin Mülkiyeti		Kira		Lojman		Ebeveyne ait		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	4	100	0	0	0	0	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	5	45.5	6	54.5	0	0	0	0	11	100
İlkokul Terk	1	25	1	25	1	25	1	25	4	100
İlkokul	5	22.7	12	54.5	3	13.6	2	9.1	22	100
Ortaokul	6	23.1	17	65.4	2	7.7	1	3.8	26	100
Lise ve Dengi	20	54.1	13	35.1	2	5.4	2	5.4	37	100
Yüksekokul ve Üstü	42	63.6	15	22.7	5	7.6	4	6.1	66	100
Toplam	83	48.8	64	37.6	13	7.6	10	5.9	170	100
Pearson Ki-Kare: 33.817 Df:18 Sig: ,013										

4.2.3. Kalın Evin Niteliğine Göre Bulgular

Eğitim durumu ile kalınan evin niteliği değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.00 < 0.05$ olduğundan). Yüksekokul ve üstü mezunlarının % 90.9'u apartman dairesinde otururken; lise ve dengi okul mezunlarının % 51.4'ü ve ortaokul mezunlarının % 73.1'i müstakil imarlı evde oturmaktadır. Ayrıca tablo 14'e baktığımızda okula gitmemiş okuryazar olanların %9.1'i de gecekonduda oturmakta olduğunu görüyoruz

Tablo 15

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Evin Niteliği Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Evin Niteliği						Toplam	
	Gecekondu		Müstakil İmarlı		Apartman Dairesi		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	2	50	2	50	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	1	9.1	5	45.5	5	45.5	11	100
İlkokul Terk	0	0	1	25	3	75	4	100
İlkokul	0	0	12	54.5	10	45.5	22	100
Ortaokul	0	0	19	73.1	7	26.9	26	100
Lise ve Dengi	0	0	19	51.4	18	48.6	37	100
Yüksekokul ve Üstü	0	0	6	9.1	60	90.9	66	100
Toplam	1	0.6	64	37.6	105	61.8	170	100
Pearson Ki-Kare: 58.286 Df:12 Sig: ,000								

4.3. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Çocuk ve Hane Bileşim Bulguları

Göçmenlerin medeni durumu, hane bileşimi, sahip oldukları çocuk sayısı ile eğitim durumları arasındaki ilişki bu bölümde çapraz tablolar aracılığıyla analiz edilmektedir.

4.3.1 Medeni Durum Bulguları

Eğitim durumu ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.003 < 0.05$ olduğundan). Eğitim durumu-Medeni durum çapraz tablosu incelendiğinde, okuryazar olmayanların %50'si; okula gitmemiş okuryazar olanların %81.8'i; ilkokul terk olanların %100'ü; ilkokul mezunlarının %86.4'ü; ortaokul mezunlarının %80.8'i bekâr olduğunu görüyoruz. Ayrıca, lise ve dengi okullardan mezunların % 81.8'i ile yüksekokul ve üstü okullardan mezun olanların % 62.1'i de bekârdır.

Tablo 16

Göçmenlerin Eğitim Durumu-Medeni Durum Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Medeni Durum								Toplam	
	Evli		Bekâr		Eşi Vefat Etmış		Boşanmış		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	1	25	2	50	1	25	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	0	0	9	81.8	1	9.1	1	9.1	11	100
İlkokul Terk	0	0	4	100	0	0	0	0	4	100
İlkokul	2	9.1	19	86.4	0	0	1	4.5	22	100
Ortaokul	4	15.4	21	80.8	1	3.8	0	0	26	100
Lise ve Dengi	7	18.9	30	81.1	0	0	0	0	37	100
Yüksekokul ve Üstü	24	36.4	41	62.1	0	0	1	1.5	66	100
Toplam	38	22.4	126	74.1	3	1.8	3	1.8	170	100
Pearson Ki-Kare: 38.623 Df: 18Sig: ,003										

4.3.2. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Çocuk Sayısı

Eğitim durumu ile çocuk sayısı değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Anova Table katsayısı $0.00 < 0.05$ olduğundan). Tablo 14'ü incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 66.7'si 5 çocuk; okula gitmemiş okuryazarların % 45.5'i 3 çocuk; ilkokul terklerin %50'si 3 çocuk; ilkokul mezunlarının % 28.6'sı 3 çocuk; ortaokul mezunlarının % 40'ı 3 çocuk; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 27.6'sı 2 çocuk ve üniversite ve dengi okullardan mezun olanların 35.9'u 1 çocuğa sahip olduğunu görüyoruz. Bu tablodan eğitim seviyesi yükseldikçe, sahip olunan çocuk sayısının düştüğü sonucunu çıkarabiliriz.

Tablo 17

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Çocuk Sayısı Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Çocuk Sayısı												Toplam	
	1		2		3		4		5		6 ve üstü		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	0	0	0	0	0	0	2	66.7	1	33.3	3	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	0	0	2	18.2	5	45.5	0	0	3	27.3	1	9.1	11	100
İlkokul Terk	0	0	1	25	2	50	0	0	1	25	0	0	4	100
İlkokul	2	9.5	5	23.8	6	28.6	5	23.8	1	4.8	2	9.6	21	100
Ortaokul	1	5	6	30	8	40	4	20	0	0	0	0	20	100
Lise ve Dengi	2	6.9	8	27.6	13	6	20.7	0	0	0	0	0	29	100
Yüksekokul ve Üstü	14	35.9	13	33.3	11	28.2	1	2.6	0	0	0	0	39	100
Toplam	19	15	35	27.6	45	35.4	16	12.6	7	5.5	5	4	127	100
Ortalama	6,4737		5,6000		5,2222		5,1875		2,1429		12,5931		5,2598	

(Tablo 17 Devam)

N	19	35	45	16	7	5	127
Standart Sapma	1,02026	1,47927	1,60806	,98107	1,06904	1,52753	1,69131
F : 9,311				Sig: ,000			

4.3.3. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Hane Bileşimi

Eğitim durumu ile kalınan evin mülkünün kime ait olduğu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı $0.773 > 0.05$ olduğundan). Eğitim-Hane Bileşimi çapraz tablosu incelendiğinde, okuryazar olmayanların %75'inin; okula gitmemiş okuryazar olanların % 72.7'sinin; ilkökul terk olanların % 100'ünün; ilkökul mezunlarının % 77.3'ünün; ortaokul mezunlarının % 76.9'unun; lise ve dengi okullardan mezun olanlarının % 83.8'i ile yüksekokul ve üstü okullardan mezun olanların % 89.4' ünün çekirdek aile olduğunu görüyoruz.

Tablo 18

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Hane Bileşimi Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Hane Bileşimi						Toplam	
	Çekirdek Aile		Dikey Geniş Aile		Dikey-Yatay Geniş Aile		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	3	75	1	25	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	8	72.7	3	27.3	0	0	11	100
İlkökul Terk	4	100	0	0	0	0	4	100
İlkökul	17	77.3	4	18.2	1	4.5	22	100
Ortaokul	20	76.9	4	15.4	2	7.7	26	100
Lise ve Dengi	31	83.8	4	10.8	2	5.4	37	100
Yüksekokul ve Üstü	59	89.4	6	9.1	1	1.5	66	100
Toplam	142	83.5	22	12.9	6	3.5	170	100
Pearson Ki-Kare: 8.154 Df: 12 Sig: ,773								

4.3.4. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Kendi ve Çocuk Eş Tercihleri

Göçmenlerin kendi ve çocukları için eş tercihleri ile eğitim durumları arasındaki ilişki bu bölümde çapraz tablolar aracılığıyla analiz edilmektedir

4.3.4.1. Göçmenlerin(Bekâr olanların) Eş Seçimine Ait Bulgular

Eğitim durumu ile eş seçimi (Bekar olanların) değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı $0.426 > 0.05$ olduğundan). “Evliliğe değilseniz evleneceğiniz kişinin sizinle aynı kökenden, sizden biri olmasını ister miydiniz?” sorusuna verilen cevapları incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 100’ü kendilerinden olmayan biriyle; ilkökul mezunlarının % 100’ü kendilerinden olmayan biriyle; ortaokul mezunlarının % 75’i aynı kökenden olan biriyle; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 71.4’ü aynı kökenden biriyle evlenmek istediklerini belirtmişlerdir. Yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 68’i ise kendinden olmayan biriyle evlenmek istediklerini ifade etmişlerdir. Tabloyu incelediğimizde bekâr göçmenlerin eş seçimlerinde eğitimden kaynaklan bir farklılık olmadığını görüyoruz.

Tablo 19

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Eş Seçimi Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Bekâr Eş Seçimi						Toplam	
	Aynı Kökenden Bizden Biriyle		Kim Olduğu Önemli Değil Kendi Seçebilir		Bizden Olmayan Biriyle		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	0	0	1	100	1	100
İlkokul	0	0	0	0	1	100	1	100
Ortaokul	3	75	0	0	1	25	4	100
Lise ve Dengi	5	71.4	0	0	2	28.6	7	100
Yüksekokul ve Üstü	7	28	1	4	17	68	25	100
Toplam	15	39.5	1	2.6	22	57.9	38	100

Pearson Ki-Kare: 8,074 Df: 8 Sig: ,426

4.3.4.2. Göçmenlerin Çocuklarının Eş Seçimine Ait Bulgular

Eğitim durumu ile çocuklarının eş seçimi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.007 < 0.05$ olduğundan). “Çocuklarınızın kimle evlenmesini istersiniz?” sorusuna verilen cevapları değerlendirdiğimizde, okuryazar olmayanların % 100’ü okula gitmemiş okuryazar olanların % 72.7’si; ilkökul terk olanların % 50’si; ilkökul mezunlarının % 68.2’si; ortaokul mezunlarının % 50’si; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 78.4’ü kim olduğu önemli değil kendi seçebilir derken; yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 92.4’ü de kim olduğu önemli değil kendi seçebilirler diye belirtmişlerdir.

Tablo 20

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Çocuk Eş Seçimi Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Çocuk Eş Seçimi						Toplam	
	Aynı Kökenden Bizden Biriyle		Kim Olduğu Önemli Değil Kendi Seçebilir		Bizden Olmayan Biriyle		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	4	100	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	3	27.3	8	72.7	0	0	11	100
İlkokul Terk	2	50	2	50	0	0	4	100
İlkokul	7	31.8	15	68.2	0	0	22	100
Ortaokul	13	50	13	50	0	0	26	100
Lise ve Dengi	8	21.6	29	78.4	0	0	37	100
Yüksekokul ve Üstü	4	6.1	61	92.4	1	1.5	66	100
Toplam	37	21.8	132	77.6	1	0.6	170	100
Pearson Ki-Kare: 27,446 Df: 12 Sig: ,007								

4.4. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Dil Özellikleri

Göçmenlerin dil özellikleri ile eğitim durumları arasındaki ilişki bu bölümde çapraz tablolar aracılığıyla analiz edilmektedir.

4.4.1. Konuşulan Dilin Düzeyine Göre Bulgular

4.4.1.1. Türkçe Diline Ait Bulgular

Eğitim durumu ile Türkçe konuşma düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.001 < 0.05$ olduğundan). Göçmenlerin Eğitim Durumu- Türkçe Konuşma Düzeyi Çapraz tablosunu incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 75'i; okula gitmemiş okuryazar olanların % 90.9'u; ilkökul terk olanların % 75'i; ilkökul mezunlarının % 90.9'u; ortaokul mezunlarının % 100'ü; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 97.3'ü ve yüksekokul ve üstü okullardan mezun olanların % 98.5'inin Türkçe dilini çok iyi düzeyde konuştuğunu görüyoruz.

Tablo 21

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Türkçe Konuşma Düzeyi Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Türkçe								Toplam	
	Az		Orta		İyi		Çok İyi		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	0	0	1	25	3	75	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	0	0	1	9.1	0	0	10	90.9	11	100
İlkökul Terk	0	0	0	0	1	25	3	75	4	100
İlkökul	0	0	0	0	2	9.1	20	90.9	22	100
Ortaokul	0	0	0	0	0	0	26	100	26	100
Lise ve Dengi	1	2.7	0	0	0	0	36	97.3	37	100
Yüksekokul ve Üstü	1	1.5	0	0	0	0	65	98.5	66	100
Toplam	2	1.2	1	0.6	4	2.4	163	95.9	170	100

Pearson Ki-Kare: 41.566 Df:18 Sig: ,001

4.4.1.2. Kürtçe Diline Ait Bulgular

Eğitim durumu ile Kürtçe konuşma düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı 0.19 >0.05 olduğundan). Okuryazar olmayanların % 50'si, ilkokul terk olanların % 50'si ve yüksekokul ve üstü okullardan mezun olanların % 27.3'ü Kürtçeyi hiç bilmediklerini ifade ederken; okula gitmemiş okuryazar olanların % 36.4'ü, ilkokul mezunlarının % 45.5'i; ortaokul mezunlarının % 38.5'i; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 21.6'sı Kürtçeyi çok iyi bildiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 22

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Kürtçe Konuşma Düzeyi Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Kürtçe										Toplam	
	Hiç		Az		Orta		İyi		Çok İyi		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	2	50	0	0	1	25	1	25	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	2	18.2	0	0	2	18.2	3	27.3	4	36.4	11	100
İlkokul Terk	2	50	0	0	0	0	1	25	1	25	4	100
İlkokul	5	22.7	4	18.2	0	0	3	13.6	10	45.5	22	100
Ortaokul	4	15.4	1	3.8	7	26.9	4	15.4	10	38.5	26	100
Lise ve Dengi	6	16.2	3	8.1	9	24.3	11	29.7	8	21.6	37	100
Yüksekokul ve Üstü	18	27.3	5	7.6	17	25.8	17	25.8	9	13.6	66	100
Toplam	39	22.9	13	7.6	36	21.2	40	23.5	42	24.7	170	100

Pearson Ki-Kare: 29,838 Df: 24 Sig: ,19

4.4.1.3. Zazaca Diline Ait Bulgular

Eğitim durumu ile Zazaca konuşma d¼zeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır(Pearson Ki-kare katsayısı 0.346 >0.05 olduğundan). G¼çmenlerin Eğitim Durumu- Zazaca Konuşma D¼zeyi çapraz tablosunu incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 50'si; okula gitmemiş okuryazar olanların % 45.5'i; ilkokul terk olanların % 75'i; ilkokul mezunlarının % 54.5'i; ortaokul mezunlarının % 50'si; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 64.9'u ve y¼ksekokul ve ¼st¼ okullardan mezun olanların % 56.1'i Zazaca dilini hiç bilmediklerini belirtmiş olduklarını g¼r¼yoruz.

Tablo 23

G¼çmenlerin Eğitim Durumu- Zazaca Konuşma D¼zeyi apraz Tablosu

Eğitim Durumu	Zazaca										Toplam	
	Hiç		Az		Orta		İyi		ok İyi		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	2	50	1	25	0	0	0	0	1	25	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	5	45.5	1	9.1	2	18.2	0	0	3	27.3	11	100
İlkokul Terk	3	75	0	0	0	0	0	0	1	25	4	100
İlkokul	12	54.5	5	22.7	4	18.2	0	0	1	4.5	22	100
Ortaokul	13	50	5	19.2	3	11.5	2	7.7	3	11.5	26	100
Lise ve Dengi	24	64.9	8	21.6	2	5.4	1	2.7	2	5.4	37	100
Y¼ksekokul ve ¼st¼	37	56.1	12	18.2	9	13.6	7	10.6	1	1.5	66	100
Toplam	96	56.5	32	18.8	20	11.8	10	5.9	12	7.1	170	100
Pearson Ki-Kare: 26,146 Df: 24 Sig: ,346												

4.4.1.4. Arapça Diline Ait Bulgular

Eğitim durumu ile Zazaca konuşma düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.001 < 0.05$ olduğundan). Göçmenlerin Eğitim Durumu- Arapça Konuşma Düzeyi Çapraz tablosunu incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 75'i; okula gitmemiş okuryazar olanların % 100'ü; ilkokul terk olanların % 50'si; ilkokul mezunlarının % 86.4'ü; ortaokul mezunlarının % 96.2'si; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 91.9'unun Arapça dilini hiç bilmediklerini görüyoruz. Ayrıca yüksekokul ve üstü okullardan mezun olanların % 95.5'i de Arapça dilini hiç bilmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 24

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Arapça Konuşma Düzeyi Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Arapça										Toplam		
	Hiç		Az		Orta		İyi		Çok İyi		S	%	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%			
Okuryazar değil	3	75	0	0	0	0	0	0	0	1	25	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	11	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	100
İlkokul Terk	2	50	1	25	0	0	0	0	0	1	25	4	100
İlkokul	19	86.4	3	13.6	0	0	0	0	0	0	0	22	100
Ortaokul	25	96.2	0	0	0	0	1	3.8	1	3.8	26	100	
Lise ve Dengi	34	91.9	0	1	1	2.7	0	0	0	0	37	100	
Yüksekokul ve Üstü	63	95.5	2	3	1	1.5	0	0	0	0	66	100	
Toplam	157	92.4	6	3.5	2	1.2	2	1.2	3	1.8	170	100	

Pearson Ki-Kare: 51,851 Df: 24 Sig: ,001

4.4.2. Dilin Konuşulduğu Ortama Ait Bulgular

Göçmenlerin konuştuğu diller buldukları ortama göre çeşitlilik göstermektedir. Aile, akrabalar arasında, kendinden olan insanlarla birlikte ya da hastane, çarşı, resmi kurumlar gibi ortamlarda kullanılan dillerde eğitim durumlarına bağlı olarak bir fark olup olmadığı araştırılmaktadır.

4.4.2.1. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Aile İle Konuşulan Dil

Eğitim durumu ile aile ile konuşulan dil değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı 0.059 >0.05 olduğundan).Eğitim durumu-Aile ile konuşulan dil çapraz tablosu incelendiğinde, okuryazar olmayanların % 50'si aile içinde sadece Türkçe konuşurken, % 50'si de yarı Türkçe yarı anadilinde konuşmaktadır. Okula gitmemiş okuryazar olanların % 63.6'sı ailede sadece Türkçe konuşmakta iken; ilkokul terk olanların % 100'ü aile arasında sadece Türkçe konuşmaktadır. İlkokul mezunlarının % 40.9'u ailede sadece Türkçe konuşurken %40.9'u da yarı Türkçe yarı anadilinde konuşmaktadır. Ortaokul mezunlarının % 34.6'sı ailede yarı Türkçe yarı anadilinde konuşurken; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 43.2'si ve yüksekokul ve üstü okullardan mezun olanların % 57.6'sı ailede sadece Türkçe konuşmaktadır.

Tablo 25

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Aile İle Konuşulan Dil Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Aile						Toplam	
	Sadece Türkçe		Yarı Türkçe Yarı Anadilimde		Sadece Anadilimde		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	2	50	2	50	0	0	4	100
Okula Gitmemiş								
Okuryazar	7	63.6	2	18.2	2	18.2	11	100
İlkokul Terk	4	100	0	0	0	0	4	100
İlkokul	9	40.9	9	40.9	4	18.2	22	100
Ortaokul	8	30.8	9	34.6	9	34.6	26	100
Lise ve Dengi	16	43.2	14	37.8	7	18.9	37	100
Yüksekokul ve Üstü	38	57.6	24	36.4	4	6.1	66	100
Toplam	84	49.4	60	35.3	26	15.3	170	100
Pearson Ki-Kare: 20,454 Df: 12Sig: ,059								

4.4.2.2. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Akrabalar İle Konuşulan Dil

Eğitim durumu ile akrabalarla konuşulan dil değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.04 < 0.05$ olduğundan). Göçmenlerin Eğitim Durumu- Akrabalar İle Konuşulan Dil Çapraz tablosunu incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 50'si akrabalarıyla sadece Türkçe konuşmakta iken; okula gitmemiş okuryazar olanların % 36.4'ü sadece Türkçe konuşmakta olduğunu görüyoruz. Ayrıca ilkokul terk olanların % 50'si akrabalarıyla yarı Türkçe yarı anadilinde; ilkokul mezunlarının % 59.1'i akrabalarıyla yarı Türkçe yarı anadilinde; ortaokul mezunlarının % 38.5'i akrabalarıyla sadece anadilinde; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 54.1'i ve yüksekokul ve üstü okullardan mezun olanların % 54.5'i akrabalarıyla sadece Türkçe konuşmaktadır.

Tablo 26

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Akrabalar İle Konuşulan Dil Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Akrabalar						Toplam	
	Sadece Türkçe		Yarı Türkçe Yarı Anadilimde		Sadece Anadilimde		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	2	50	1	25	1	25	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	4	36.4	3	27.3	4	36.4	11	100
İlkokul Terk	1	25	2	50	1	25	4	100
İlkokul	6	27.3	13	59.1	3	13.6	22	100
Ortaokul	9	34.6	7	26.9	10	38.5	26	100
Lise ve Dengi	20	54.1	9	24.3	8	21.6	37	100
Yüksekokul ve Üstü	36	54.5	28	42.4	2	3	66	100
Toplam	78	45.9	63	37.1	29	17.1	170	100
Pearson Ki-Kare: 28,864 Df: 12Sig: ,004								

4.4.2.3. Göçmenlerin Eğitim Durumu-Bizden İnsanlar ile Konuşulan Dil

Eğitim durumu ile bizden insanlarla konuşulan dil değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.049 < 0.05$ olduğundan). Eğitim durumu- Bizden insanlarla konuşulan dil çapraz tablosu incelendiğinde, okuryazar olmayanların % 75'i kendinden olan insanlarla sadece Türkçe konuştuğunu belirtirken; okula gitmemiş okuryazar olanların % 54.5'i; ilkokul terk olanların % 50'isi; ilkokul mezunlarının % 54.5'i; ortaokul mezunlarının % 42.3'ü; lise ve dengi okullardan mezun olanların %70.3'ü ile yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 77.3'ü kendinden olan insanlarla sadece Türkçe konuşmaktadır.

Tablo 27

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Bizden İnsanlar İle Konuşulan Dil Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Bizden İnsanlarla						Toplam	
	Sadece Türkçe		Yarı Türkçe Yarı Anadilimde		Sadece Anadilimde		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	3	75	1	25	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	6	54.5	2	18.2	3	27.3	11	100
İlkokul Terk	2	50	1	25	1	25	4	100
İlkokul	12	54.5	8	36.4	2	9.1	22	100
Ortaokul	11	42.3	10	38.5	5	19.2	26	100
Lise ve Dengi	26	70.3	8	21.6	3	8.1	37	100
Yüksekokul ve Üstü	51	77.3	14	21.2	1	1.5	66	100
Toplam	111	65.3	44	25.9	15	8.8	170	100
Pearson Ki-Kare: 21,066 Df: 12Sig: ,049								

4.4.2.4. Göçmenlerin Eğitim Durumu-Çarşıda Konuşulan Dil

Eğitim durumu ile çarşıda konuşulan dil değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı $0.386 > 0.05$ olduğundan).Eğitim durumu-çarşıda konuşulan dil çapraz tablosu incelendiğinde, okuryazar olmayanların % 100'ü; okula gitmemiş okuryazar olanların % 90.9'u; ilkokul terk olanların % 100'ü; ilkokul mezunlarının % 90.9'u; ortaokul mezunlarının % 92.3'ü; lise ve dengi okullardan mezun olanların %97.3'ü ile yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 100'ü çarşıda sadece Türkçe konuşmaktadır. Tabloyu incelediğimizde, eğitim durumuna bağlı olarak çarşıda konuşulan dilde herhangi bir farklılık olmadığını görüyoruz.

Tablo 28

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Çarşıda Konuşulan Dil Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Çarşıda						Toplam	
	Sadece Türkçe		Yarı Türkçe Yarı Anadilimde		Sadece Anadilimde		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	4	100	0	0	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	10	90.9	1	9.1	0	0	11	100
İlkokul Terk	4	100	0	0	0	0	4	100
İlkokul	20	90.9	1	4.5	1	4.5	22	100
Ortaokul	24	92.3	2	7.7	0	0	26	100
Lise ve Dengi	36	97.3	1	2.7	0	0	37	100
Yüksekokul ve Üstü	66	100	0	0	0	0	66	100
Toplam	164	96.5	5	2.9	1	6	170	100
Pearson Ki-Kare: 12,764 Df: 12 Sig: ,386								

4.4.2.5. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Hastanede Konuşulan Dil

Eğitim durumu ile hastanede konuşulan dil değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı $0.326 > 0.05$ olduğundan).Eğitim durumu-hastanede konuşulan dil çapraz tablosu incelendiğinde, okuryazar olmayanların % 100'ü; okula gitmemiş okuryazar olanların % 100'ü; ilkokul terk olanların % 100'ü; ilkokul mezunlarının % 90.9'u; ortaokul mezunlarının % 100'ü; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 100'ü hastanede sadece Türkçe konuştuğunu görüyoruz. Ayrıca yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 100'ü de hastanede sadece Türkçe konuşmaktadır. Eğitim durumuna bağlı olarak hastanede konuşulan dilde de herhangi bir farklılık olmadığını görüyoruz.

Tablo 29

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Hastanede Konuşulan Dil Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Hastane						Toplam	
	Sadece Türkçe		Yarı Türkçe Yarı Anadilimde		Sadece Anadilimde		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	4	100	0	0	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	11	100	0	0	0	0	11	100
İlkokul Terk	4	100	0	0	0	0	4	100
İlkokul	20	90.9	1	4.5	1	4.5	22	100
Ortaokul	26	100	0	0	0	0	26	100
Lise ve Dengi	37	100	0	0	0	0	37	100
Yüksekokul ve Üstü	66	100	0	0	0	0	66	100
Toplam	168	98.9	1	0.6	1	0.6	170	100
Pearson Ki-Kare: 13,615 Df: 12 Sig: ,326								

4.4.2.6. Göçmenlerin Eğitim Durumu- Resmi Kurumlarda Konuşulan Dil

Eğitim durumu ile resmi kurumlarda konuşulan dil değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı $0.343 > 0.05$ olduğundan). Eğitim durumu- resmi kurumlarda konuşulan dil çapraz tablosu incelendiğimizde, okuryazar olmayanların % 100'ü; okula gitmemiş okuryazar olanların % 100'ü; ilkokul terk olanların % 100'ü; ilkokul mezunlarının % 95.5'i; ortaokul mezunlarının % 100'ü; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 100'ü ile yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 100'ü de resmi kurumlarda sadece Türkçe konuşmakta olduğunu söyleyebiliriz. Eğitim durumuna bağlı olarak resmi kurumlarda konuşulan dilde de herhangi bir farklılık olmadığını görüyoruz.

Tablo 30

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Resmi Kurumlarda Konuşulan Dil Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Resmi Kurumlar						Toplam	
	Sadece Türkçe		Yarı Türkçe Yarı Anadilimde		Sadece Anadilimde		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	4	100	0	0	0	0	4	100
Okula Gitmemiş								
Okuryazar	11	100	0	0	0	0	11	100
İlkokul Terk	4	100	0	0	0	0	4	100
İlkokul	21	95.5	1	4.5	0	0	22	100
Ortaokul	26	100	0	0	0	0	26	100
Lise ve Dengi	37	100	0	0	0	0	66	100
Yüksekokul ve Üstü	66	100	0	0	0	0	66	100
Toplam	169	99.4	1	0.6	0	0	170	100
Pearson Ki-Kare: 6,767 Df: 6 Sig: ,343								

4.5. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Kültürel Uyumu

Göçmenlerin kültürel uyum özellikleri ile eğitim durumları arasındaki ilişki bu bölümde çapraz tablolar aracılığıyla analiz edilmektedir.

4.5.1. Göçmenlerin Geleneksel Davranış Bulguları

Göçmenlerin bayram, nişan, cenaze ve hastalık ziyaretlerine katılım sıklıkları bu bölümde analiz edilmektedir.

4.5.1.1. Göçmenlerin Bayram Ziyaretine Katılma Sıklığı

Eğitim durumu ile bayram ziyaretine katılma sıklığı değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı $0.154 > 0.05$ olduğundan). Eğitim durumu- bayram ziyaretine katılma sıklığı çapraz tablosu incelendiğimizde, okuryazar olmayanların % 50'si her defasında; okula gitmemiş okuryazar olanların % 36.4'ü nadiren; ilkokul terk olanların % 25'i her defasında; ilkokul mezunlarının % 27.7'si çoğu zaman bayram ziyaretine katılmakta olduğunu görüyoruz. Ortaokul mezunlarının % 42.3'ü zaman zaman; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 37.8'i çoğu zaman bayram ziyaretine katılırken yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 39.4'ü de nadiren bayram ziyaretine katılmaktadır. Tabloyu incelediğimizde de eğitimden dolayı göçmenlerin bayram ziyaretlerinde bir farklılık olmadığını söyleyebiliriz.

Tablo 31

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Bayrama Katılma Sıklığı Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Bayram										Toplam	
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Zaman Zaman		Çoğu Zaman		Her Defasında		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	1	25	0	0	1	25	2	50	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	0	0	4	36.4	2	18.2	3	27.3	2	18.2	11	100
İlkokul Terk	0	0	1	25	1	25	1	25	1	25	4	100
İlkokul	1	4.5	6	27.3	5	22.7	5	22.7	5	22.7	22	100
Ortaokul	0	0	10	38.5	11	42.3	4	15.4	1	3.8	26	100
Lise ve Dengi	0	0	8	21.6	12	32.4	14	37.8	3	8.1	37	100
Yüksekokul ve Üstü	0	0	26	39.4	20	30.3	17	25.8	3	4.5	66	100
Toplam	1	0.6	56	32.9	51	30	45	26.5	17	10	170	100

Pearson Ki-Kare: 31,002 Df: 24 Sig: ,154

4.5.1.2. Göçmenlerin Nişan/Düğüne Katılma Sıklığı

Eğitim durumu ile nişan/düğün ziyaretine katılma sıklığı değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.041 < 0.05$ olduğundan). Okuryazar olmayanların % 25'i çoğu zaman; okula gitmemiş okuryazar olanların % 27.3'ü nadiren; ilkokul terk olanların % 25'i de nadiren nişan/düğün etkinliklerine katıldıklarını belirtmişlerdir. İlkokul mezunlarının % 31.8'i çoğu zaman; ortaokul mezunlarının % 46.2'i zaman zaman; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 40.5'i çoğu zaman nişan/düğün ziyaretine katılırken yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 37.9'u da çoğu zaman nişan/düğün ziyaretine katılmaktadır.

Tablo 32

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Nişan/ Düğüne Katılma Sıklığı Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Nişan/ Düğün										Toplam	
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Zaman Zaman		Çoğu Zaman		Her Defasında		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	1	25	0	0	1	25	2	50	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	0	0	3	27.3	0	27.3	2	18.2	3	27.3	11	100
İlkokul Terk	0	0	1	25	0	0	1	25	2	50	4	100
İlkokul	1	4.5	7	31.8	3	13.6	7	31.8	4	18.2	22	100
Ortaokul	0	0	7	26.9	12	46.2	6	23.1	1	3.8	26	100
Lise ve Dengi	0	0	5	13.5	15	40.5	13	35.1	4	10.8	37	100
Yüksekokul ve Üstü	0	0	13	19.7	25	37.9	25	37.9	3	4.5	66	100
Toplam	1	0.6	37	21.8	58	34.1	55	32.4	19	11.2	170	100
Pearson Ki-Kare: 37,333 Df: 24 Sig: ,041												

4.5.1.3. Göçmenlerin Hastalık Ziyaretine Katılma Sıklığı

Eğitim durumu ile hastalık ziyaretine katılma değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.00 < 0.05$ olduğundan). Göçmenlerin Eğitim Durumu- Hastalık Ziyaretine Katılma Çapraz tablosunu incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 25'i nadiren; okula gitmemiş okuryazar olanların %36.4'ü; ilkokul terk olanların % 75'i her defasında; ilkokul mezunlarının % 31.8'i nadiren; ortaokul mezunlarının % 65.4'ü nadiren; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 35.1'i nadiren hastalık ziyaretine katılmaktadırlar. Ayrıca, üniversite ve üstü okulların % 44.7'si nadiren hastalık ziyaretine katılmaktadırlar.

Tablo 33

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Hastalık Ziyaretine Katılma Sıklığı Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Hastalık										Toplam	
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Zaman Zaman		Çoğu Zaman		Her Defasında		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	1	25	0	0	2	50	1	25	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	1	9.1	4	36.4	2	18.2	2	18.2	2	18.2	11	100
İlkokul Terk	1	25	0	0	0	0	0	0	3	75	4	100
İlkokul	1	4.5	7	31.8	6	27.3	4	18.2	4	18.2	22	100
Ortaokul	0	0	17	65.4	3	11.5	2	7.7	4	15.4	26	100
Lise ve Dengi	0	0	13	35.1	12	32.4	7	18.9	5	13.5	37	100
Yüksekokul ve Üstü	0	0	34	51.5	19	28.8	12	18.2	1	1.5	66	100
Toplam	3	1.8	76	44.7	42	24.7	29	17.1	20	11.8	170	100

Pearson Ki-Kare: 57,674 Df: 24 Sig: ,000

4.5.1.4. Göçmenlerin Cenazeye Katılma Sıklığı

Eğitim durumu ile cenazeye katılma sıklığı değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı $0.080 > 0.05$ olduğundan). Göçmenlerin Eğitim Durumu- Cenazeye Katılma Sıklığı Çapraz tablosunu incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 75'i çoğu zaman; okula gitmemiş okuryazar olanların % 45.5'i çoğu zaman; ilkokul terk olanların % 75'i her defasında; ilkokul mezunlarının % 40.9'u çoğu zaman; ortaokul mezunlarının % 73.1'i çoğu zaman; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 54.1'i her defasında cenazeye katılırken yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 53'ü de çoğu zaman cenazeye katılmaktadır. Tabloyu incelediğimizde de eğitimden dolayı göçmenlerin cenazeye katılmalarında bir farklılık olmadığını görüyoruz.

Tablo 34

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Cenazeye Katılma Sıklığı Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Cenaze										Toplam	
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Zaman Zaman		Çoğu Zaman		Her Defasında		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	0	0	0	0	3	75	1	25	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	0	0	0	0	3	27.3	5	45.5	3	27.3	11	100
İlkokul Terk	0	0	0	0	1	25	0	0	3	75	4	100
İlkokul	0	0	1	4.5	5	22.7	9	40.9	7	31.8	22	100
Ortaokul	0	0	0	0	2	7.7	19	73.1	5	19.2	26	100
Lise ve Dengi	0	0	2	5.4	3	8.1	12	32.4	20	54.1	37	100
Yüksekokul ve Üstü	0	0	0	0	9	13.6	35	53	22	33.3	66	100
Toplam	0	0	3	1.8	23	13.5	83	48.8	61	35.9	170	100
Pearson Ki-Kare: 26,932 Df: 18 Sig: ,080												

4.5.1.5 Göçmenlerin Gelenekleri Yerine Getirirken Çevreyle Uyum Sorunu

Eğitim durumu ile gelenekleri yerine getirirken çevreyle uyum sorunu yaşama değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.025 < 0.05$ olduğundan). Göçmenlerin Eğitim Durumu- Gelenekleri Yerine Getirirken Çevreyle Uyum Sorunu çapraz tablosunu incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 100'ü; okula gitmemiş okuryazar olanların % 72.7'si; ilkokul terk olanların % 100'ü; ilkokul mezunlarının % 57.1'i; ortaokul mezunlarının % 92.3'ü; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 83.8'i ile yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 95.5'i geleneklerini yerine getirirken çevreyle herhangi bir uyum sorunu yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 35

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Gelenekleri Yerine Getirirken Çevreyle Uyum Sorunu Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Çevreyle Uyum Sorunu						Toplam	
	Hayır hiç yaşamıyorum		Kısmen yaşıyorum		Evet sık sık yaşıyorum		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	4	100	0	0	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	8	72.7	3	27.3	0	0	11	100
İlkokul Terk	4	100	0	0	0	0	4	100
İlkokul	12	57.1	7	33.3	2	9.5	21	100
Ortaokul	24	92.3	2	7.7	0	0	26	100
Lise ve Dengi	31	83.8	4	10.8	2	5.4	37	100
Yüksekokul ve Üstü	63	95.5	3	4.5	0	0	66	100
Toplam	146	86.4	19	11.2	4	2.4	169	100

Pearson Ki-Kare: 31,531 Df: 18 Sig: ,025

4.5.2. Göçmenlerin Kitap, Gazete, İnternet Alışkanlıkları

4.5.2.1. Göçmenlerin Kitap Okumalarına Ait Bulgular

Eğitim durumu ile kitap okuma değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.00 < 0.05$ olduğundan). “Son bir yılda kaç kitap

okudunuz?” sorusuna verilen cevapları değerlendirdiğimizde, okuryazar olmayanların % 75’i ve okula gitmemiş okuryazar olanların % 72.7’si hiç okumadım derken; ilkokul terk olanların % 25’i; ilkokul mezunlarının 22.7’si; ortaokul mezunlarının % 23.1’i; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 32.4’ü 2-3 kitap cevabını verdiklerini görüyoruz. Yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 31.8’i ise 6-10 kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Bu verilere göre, göçmenlerin eğitim düzeylerine göre bir yılda okudukları kitap sayısının farklılaştığını söyleyebiliriz.

Tablo 36

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Kitap Okuma Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Kitap Okuma												Toplam	
	Okumadım		1 Kitap		2-3 Kitap		4-5 Kitap		6-10 Kitap		11 ve daha fazla		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	3	75	1	25	0	0	0	0	0	0	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	8	72.7	2	18.2	1	9.1	0	0	0	0	0	0	11	100
İlkokul Terk	0	0	1	25	1	25	1	25	1	25	0	0	4	100
İlkokul	13	59.1	0	0	5	22.7	1	4.5	1	4.5	2	9.1	22	100
Ortaokul	18	69.2	1	3.8	6	23.1	0	0	0	0	1	3.8	26	100
Lise ve Dengi	11	29.7	1	2.7	18	48.6	5	13.5	1	2.7	1	2.7	37	100
Yüksekokul ve Üstü	0	0	1	1.5	17	25.8	14	21.2	21	31.8	13	19.7	66	100
Toplam	53	31.2	7	4.1	48	28.2	21	12.4	24	14.1	17	10	170	100
Pearson Ki-Kare: 1,202 Df: 30 Sig: ,000														

4.5.2.2. Göçmenlerin Gazete Okumalarına Ait Bulgular

Eğitim durumu ile gazete okuma değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.00 < 0.05$ olduğundan). “Günlük düzenli gazete okuyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara göre, okuryazar olmayanların % 100’ü ve okula gitmemiş okuryazar olanların % 81.8’i; ilkokul terk olanların % 50’si; ilkokul mezunlarının %81.8’i; ortaokul mezunlarının % 84.6’sı ile lise ve dengi okullardan mezun olanların % 48.’sı hayır cevabını vermişlerdir. Yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 53’ü ise evet, iki veya daha fazla gazete okuduklarını belirtmişlerdir. Tabloyu incelediğimizde, göçmenlerin eğitim düzeylerinin farklılıklarına göre gazete okuma oranlarının arttığını görüyoruz.

Tablo 37

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Gazete Okuma Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Gazete Okuma						Toplam	
	Hayır		Evet, Birini		Evet, İki veya Daha Fazla		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	4	100	0	0	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	9	81.8	1	9.1	1	9.1	11	100
İlkokul Terk	2	50	2	50	0	0	4	100
İlkokul	18	81.8	1	4.5	3	13.6	22	100
Ortaokul	22	84.6	3	11.5	1	3.8	26	100
Lise ve Dengi	18	48.6	17	45.9	2	5.4	37	100
Yüksekokul ve Üstü	6	9.1	25	37.9	35	53	66	100
Toplam	79	46.5	49	28.8	42	24.7	170	100
Pearson Ki-Kare: 91,212 Df: 12 Sig: ,000								

4.5.2.3. Göçmenlerin İnterneti Kullanma Sıklığına Ait Bulgular

Eğitim durumu ile internet kullanma sıklığı değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.00 < 0.05$ olduğundan). “İnterneti ne sıklıkla kullanıyorsun?” sorusuna verilen cevapları incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 75’i ve okula gitmemiş okuryazar olanların % 72.7’si hayır cevabını verirken; ilkökul terk olanların % 50’si bazen cevabını vermiştir. İlkokul mezunlarının %81.8’i; ortaokul mezunlarının % 84.6’sı ile lise ve dengi okullardan mezun olanların % 56.8’i hayır cevabını vermişlerdir. Yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 65.2’i ise her zaman internet kullandıklarını ifade etmişlerdir. Tabloyu incelediğimizde, yüksekokul ve üstü okul mezunlarının internet kullanma sıklığı diğer eğitim düzeylerine göre daha fazla olduğunu görüyoruz.

Tablo 38

Göçmenlerin Eğitim Durumu- İnternet Kullanma Sıklığı Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	İnternet Kullanma Sıklığı						Toplam	
	Hayır		Bazen		Her Zaman		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	3	75	1	25	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	8	72.7	3	27.3	0	0	11	100
İlkokul Terk	1	25	2	50	1	25	4	100
İlkokul	18	81.8	3	13.6	1	4.5	22	100
Ortaokul	22	84.6	4	15.4	0	0	26	100
Lise ve Dengi	21	56.8	12	32.4	4	10.8	37	100
Yüksekokul ve Üstü	7	10.6	16	24.2	43	65.2	66	100
Toplam	80	47.1	41	24.1	48	28.2	170	100
Pearson Ki-Kare: 90,198 Df: 12 Sig: ,000								

4.6. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Sosyal Uyumu

Göçmenlerin sosyal uyum özellikleri ile eğitim durumları arasındaki ilişki bu bölümde çapraz tablolar aracılığıyla analiz edilmektedir.

4.6.1. Göçmenlerin Aile Dışında En Samimi İlk Beş Arkadaşına Ait Bulgular

4.6.1.1. Göçmenlerin Akrabaları/Hısımları Arasından Olan Arkadaşları

Eğitim durumu ile akrabaları/ hısımları değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.010 < 0.05$ olduğundan). “ Aile üyeleri dışında en samimi ilk beş arkadaşınız kimlerdendir?” sorusuna verilen cevapları incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 33.3’ü, okula gitmemiş okuryazar olanların % 54.6’sı, ilkokul terk olanların % 25’i, ilkokul mezunlarının % 30’u; ortaokul mezunlarının % 16’sı ile lise ve dengi okullardan mezun olanların % 26.5’i en samimi beş arkadaşından üçünün akraba/hısımlarından olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 25.4’ü de en samimi beş arkadaşından üçünün akraba/hısımlarından olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 39

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Akrabaları/ Hısımları Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Akrabaları/Hısımları										Toplam	
	1		2		3		4		5		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	1	33.3	1	33.3	0	0	1	3.3	3	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	3	27.3	1	9.1	6	54.6	1	9.1	0	0	11	100
İlkokul Terk	1	25	1	25	1	25	1	25	0	0	4	100
İlkokul	3	15	8	40	6	30	1	5	2	10	20	100
Ortaokul	7	28	9	36	4	16	5	20	0	0	25	100
Lise ve Dengi	8	23.5	16	47.1	9	26.5	1	2.9	0	0	34	100
Yüksekokul ve Üstü	7	24.1	17	58.6	5	17.2	0	0	0	0	29	100
Toplam	29	23	53	42.1	32	25.4	9	7.1	3	2.4	126	100

Pearson Ki-Kare: 42,987 Df: 24 Sig: ,010

4.6.1.2. Göçmenlerin Mahalle/ Komşuları Arasından Olan Arkadaşları

Eğitim durumu ile mahalle/ komşuları değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.000 < 0.05$ olduğundan). “ Aile üyeleri dışında en samimi ilk beş arkadaşınız kimlerdendir?” sorusuna verilen cevapları incelediğimizde; okuryazar olmayanların % 33.3’ü; okula gitmemiş okuryazar olanların % 10’u; ilkokul terk olanların % 33.3’ü; ilkokul mezunlarının % 21.1’i; ortaokul mezunlarının % 20’si ile lise ve dengi okullardan mezun olanların % 38.5’i en samimi beş arkadaşından birinin mahalle/ komşular arasından olduğunu ifade etmişlerdir. Bunlara ek olarak, yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 70.6’sı da en samimi beş arkadaşından birinin mahalle/ komşular arasında olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 40

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Mahalle/ Komşuları Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Mahalle/ Komşular										Toplam	
	1		2		3		4		5		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	1	33.3	1	33.3	0	0	0	0	1	33.3	3	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	1	10	5	50	1	10	3	30	0	0	10	100
İlkokul Terk	1	33.3	0	0	1	33.3	1	33.3	0	0	3	100
İlkokul	4	21.1	6	31.6	7	36.8	2	10.5	0	0	19	100
Ortaokul	4	20	7	35	6	30	3	15	0	0	20	100
Lise ve Dengi	10	38.5	13	50	3	11.5	0	0	0	0	26	100
Yüksekokul ve Üstü	12	70.6	5	29.4	0	0	0	0	0	0	17	100
Toplam	33	33.7	18	18.4	18	18.4	9	9.2	1	1	98	100
Pearson Ki-Kare: 67,227 Df: 24 Sig: ,000												

4.6.1.3. Göçmenlerin İşyeri Arkadaşları

Eğitim durumu ile işyeri değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı $0.389 > 0.05$ olduğundan). “ Aile üyeleri dışında en samimi ilk beş arkadaşınız kimlerdendir?” sorusuna verilen cevapları incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 100’ü, okula gitmemiş okuryazar olanların % 100’ü; ilkökul terk olanların % 100’ü; ilkökul mezunlarının % 33.3’ü; ortaokul mezunlarının % 33.3’ü; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 52.2’si ile yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 69’u en samimi beş arkadaşından ikisinin işyerinden olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 41

Göçmenlerin Eğitim Durumu- İşyeri Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	İşyeri								Toplam	
	1		2		3		4		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	1	100	0	0	0	0	1	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	0	0	1	100	0	0	0	0	1	100
İlkokul Terk	0	0	1	100	0	0	0	0	1	100
İlkokul	2	66.7	1	33.3	0	0	0	0	3	100
Ortaokul	4	44.4	3	33.3	2	22.2	0	0	9	100
Lise ve Dengi	9	39.1	12	52.2	2	8.7	0	0	23	100
Yüksekokul ve Üstü	3	7.1	29	69	9	21.4	1	2.4	42	100
Toplam	18	22.5	48	60	13	16.2	1	1.2	80	100
Pearson Ki-Kare: 19,040 Df: 18 Sig: ,389										

4.6.1.4. Göçmenlerin Okul Arkadaşları

Eğitim durumu ile değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı $0.659 > 0.05$ olduğundan). “ Aile üyeleri dışında en samimi ilk beş arkadaşınız kimlerdendir?” sorusuna verilen cevapları incelediğimizde; ilkokul mezunlarının % 33.3’ü; ortaokul mezunlarının % 100’ü; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 12.5’i ile yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 29.1’i en samimi beş arkadaşından üçünün okul arkadaşları arasında olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 42

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Okul Arkadaşları Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Okul Arkadaşları										Toplam	
	1		2		3		4		5		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
İlkokul	2	66.7	0	0	1	33.3	0	0	0	0	3	100
Ortaokul	0	0	0	0	1	100	0	0	0	0	1	100
Lise ve Dengi	2	25	4	50	1	12.5	1	12.5	0	0	8	100
Yüksekokul ve Üstü	9	16.4	20	36.4	16	29.1	8	14.5	2	3.6	55	100
Toplam	13	19.4	24	35.8	19	28.4	9	13.4	2	3	67	100
Pearson Ki-Kare: 9,511 Df: 12 Sig: ,659												

4.6.1.5. Göçmenlerin Düşünce/ İnanç Dünyasından Arkadaşları

Eğitim durumu ile düşünce/ inanç dünyasından arkadaşları değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı $0.860 > 0.05$ olduğundan). “ Aile üyeleri dışında en samimi ilk beş arkadaşınız kimlerdendir?” sorusuna verilen cevapları incelediğimizde; ilkokul mezunlarının % 60’ı; ortaokul mezunlarının % 33.3’ü; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 25’i ile yüksekokul ve üstü okul

mezunlarının % 54.5'i en samimi beş arkadaşından birinin düşünce/ inanç dünyasından arkadaşları arasında olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 43

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Düşünce/ İnanç Arkadaşları Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Düşünce/ İnanç Arkadaşları								Toplam	
	1		2		3		4		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%		
İlkokul	3	60	1	20	1	20	0	0	5	100
Ortaokul	1	33.3	2	66.7	0	0	0	0	3	100
Lise ve Dengi	1	25	2	50	1	25	0	0	4	100
Yüksekokul ve Üstü	6	54.5	3	27.3	1	9.1	1	9.1	11	100
Toplam	11	47.8	8	34.8	3	13	1	4.3	23	100
Pearson Ki-Kare: 4,700 Df: 9 Sig: ,860										

4.6.1.6. Göçmenlerin Askerlik Arkadaşları

Eğitim durumu ile askerlik arkadaşları değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı $0.112 > 0.05$ olduğundan). “ Aile üyeleri dışında en samimi ilk beş arkadaşınız kimlerdendir?” sorusuna verilen cevapları incelediğimizde; ilkokul mezunlarının % 100’ü en samimi arkadaşlarının ikisinin askerlik arkadaşı olduğunu söylerken; ortaokul mezunlarının % 100’ü; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 100’ü ile yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 100’ü en samimi beş arkadaşından birinin askerlik arkadaşları arasında olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 44

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Askerlik Arkadaşları Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Askerlik Arkadaşları				Toplam	
	1		2		S	%
	S	%	S	%		
İlkokul	0	0	1	100	1	100
Ortaokul	1	100	0	0	1	100
Lise ve Dengi	2	100	0	0	2	100
Yüksekokul ve Üstü	2	100	0	0	2	100
Toplam	5	83.3	1	16.7	6	100
Pearson Ki-Kare: 6,000 Df:3 Sig: ,112						

4.7. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Politik Yönelimleri**4.7.1. Göçmenlerin Seçim Tercihi**

Eğitim durumu ile seçim tercihi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.00 < 0.05$ olduğundan). “En son yapılan 2007 Genel Seçimlerinde hangi partiye oy verdiniz?” sorusuna verilen cevapları değerlendirdiğimizde, okuryazar olmayanların % 75’i; okula gitmemiş okuryazar olanların % 45.5’i oy vermedim derken; ilkokul terk olanların % 75’i; ilkokul mezunlarının % 45.5’i; ortaokul mezunlarının % 61.5’i ve lise ve dengi okullardan mezun olanların % 54.1’i AKP’ye oy vermiş olduklarını görüyoruz. Yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 69.7’si ise CHP’ye oy vermişlerdir. Eğitim seviyesi yükseldikçe oy verilen siyasi parti seçiminde bir farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Eğitim seviyesinin yüksek olduğu üniversite ve dengi okullardan mezun olanlar daha çok CHP’ye oy verirken, eğitim seviyesi düştükçe AKP’ye oy verme oranının artmakta olduğunu görüyoruz.

Tablo 45

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Seçim Tercihi Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Seçim								Toplam	
	Oy vermedim		CHP		AKP		MHP		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	3	75	1	25	0	0	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	5	45.5	2	18.2	4	36.4	0	0	11	100
İlkokul Terk	0	0	1	25	3	75	0	0	4	100
İlkokul	6	27.3	5	22.7	10	45.5	1	4.5	22	100
Ortaokul	6	23.1	4	15.4	16	61.5	0	0	26	100
Lise ve Dengi	6	16.2	9	24.3	20	54.1	2	5.4	37	100
Yüksekokul ve Üstü	13	19.7	46	69.7	6	9.1	1	1.5	66	100
Toplam	39	22.9	68	40	59	34.7	4	2.4	170	100

Pearson Ki-Kare: 62,482 Df: 18 Sig: ,000

2007 Genel Seçimlerinde Adana’da siyasi partilerin aldıkları oy oranları şöyledir: AKP’nin % 36.8; CHP’nin % 22.83; MHP’nin % 22.91 ve Bağımsızların % 5.92. Araştırmamızda ise, “En son yapılan 2007 Genel Seçimlerinde hangi partiye oy verdiniz?” sorusuna göçmenlerin bağımsızlara oy kullandıklarını ifade etmediklerini görüyoruz. Bunun nedenini, ülkenin içinde bulunduğu siyasi ve sosyal yapıdan dolayı göçmenlerin oy verdikleri partiyi gizleme ihtiyacından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

4.8. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Kimlik Tanımlama Bulguları

Göçmenlerin kendilerini tanımlama ve göçmenlerin yakın hissettikleri gruplarla ilgili özellikler ile eğitim durumları arasındaki ilişki bu bölümde çapraz tablolar aracılığıyla analiz edilmektedir.

4.8.1. Göçmenlerin Kendini Tanımlama Bulguları

Eğitim durumu ile kendini tanımlama değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.00 < 0.05$ olduğundan). “Sizden kendinizi tanımlamanız istense ilk önce aşağıdaki unsurlardan hangisi ile tanımlarsınız?” sorusuna verilen cevapları değerlendirdiğimizde, okuryazar olmayanların % 50’si etnik kökenim;

okula gitmemiş okuryazar olanların % 45.5'i sahip olduğum din; ilkokul terk olanların % 75'i sahip olduğum din; ilkokul mezunlarının 36.4'ü sahip olduğum din; ortaokul mezunlarının % 38.5'i etnik kökenim cevabını verirken lise ve dengi okullardan mezun olanların % 32.4'ü sahip olduğum din cevabını verdiğini görüyoruz. Yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 39.4'ü mesleğim cevabını vermişlerdir. Tabloyu incelediğimizde, eğitim seviyesine bağlı olarak göçmenlerin kendilerini tanımlama şekillerinin de farklılaştığını görüyoruz. Eğitim seviyesi yükseldikçe göçmenler kendilerini meslekleriyle tanımlarken; buna karşılık eğitim seviyesi düştükçe göçmenler kendilerini etnik köken ve din ile tanımlamışlardır.

Tablo 46

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Kendini Tanımlama Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Kendini Tanımlama														Toplam	
	Sahip Olduğum Din		Etnik Kökenim		Siyasal Düşünce m		Sosyal Sınıfım		Mesleğim		Cinsiyet im		Memleket im		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	2	50	1	25	0	0	0	0	0	0	1	25	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	5	45.5	1	9.1	0	0	0	0	1	9.1	0	0	4	36.4	11	100
İlkokul Terk	3	75	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	25	4	100
İlkokul	8	36.4	3	13.6	2	9.1	0	0	1	4.5	1	4.5	7	31.8	22	100
Ortaokul	8	30.8	10	38.5	4	15.4	1	3.8	0	0	0	0	3	11.5	26	100
Lise ve Dengi	12	32.4	10	27	4	10.8	0	0	2	5.4	1	2.7	8	21.6	37	100
Yüksek okul ve Üstü	5	7.6	15	22.7	8	12.1	0	0	26	39.4	7	10.6	5	7.6	66	100
Toplam	41	24.1	41	24.1	19	11.2	1	0.6	30	17.6	9	5.3	29	17.1	170	100
Pearson Ki-Kare: 78,413 Df: 36 Sig: ,000																

4.8.2. Göçmenlerin Yakın Hissettikleri Gruplarla İlgili Bulgular

Bu bölümde, göçmenlerin kendilerini Kürtlere, Zazalara, Araplara ve Türklere yakın hissetme dereceleri ile eğitim durumları arasındaki ilişki çapraz tablolar ile analiz edilmektedir.

4.8.2.1. Göçmenlerin Kendilerini Kürtlere Yakın Hissetmeleriyle İlgili Bulgular

Eğitim durumu ile kendilerini Kürtlere yakın hissetme değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.01 < 0.05$ olduğundan). “Aşağıdaki gruplardan hangisine kendiniz ne kadar yakın hissediyorsunuz?” sorusuna verilen cevapları değerlendirdiğimizde, okuryazar olmayanların % 50’si; okula gitmemiş okuryazar olanların % 63.3’ü; ilkökul terk olanların %25’i; ilkökul mezunlarının % 68.2’si; ortaokul mezunlarının % 76.9’u; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 56.8’i Kürtler için çok yakın hissedirim derken; Yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 74.2’si de Kürtleri çok yakın hissedirim demiştir.

Tablo 47

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Kürtleri Yakın Hissetme Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Yakın Hissetme (Kürt)										Toplam	
	Çok Yakın Hissederim		Yakın Hissederim		Ne Yakın Ne Uzak Hissederim		Uzak Hissederim		Çok Uzak Hissederim		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okur yazar değil	2	50	0	0	2	50	0	0	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	7	63.6	4	36.4	0	0	0	0	0	0	11	100
İlkokul Terk	1	25	1	25	0	0	1	25	1	25	4	100
İlkokul	15	68.2	2	9.1	2	9.1	1	4.5	2	9.1	22	100
Ortaokul	20	76.9	3	11.5	3	11.5	0	0	0	0	26	100
Lise ve Dengi	21	56.8	12	32.4	3	8.1	1	2.7	0	0	37	100

(Tablo 47 Devam)

Yüksekokul ve Üstü	49	74.2	10	15.2	6	9.1	1	1.5	0	0	66	100
Toplam	115	67.6	32	18.8	16	9.4	4	2.4	3	1.8	170	100
Pearson Ki-Kare: 51,709 Df: 24 Sig: ,001												

4.8.2.2. Göçmenlerin Kendilerini Zazalara Yakın Hissetmeleriyle İlgili Bulgular

Eğitim durumu ile kendilerini Zazalara yakın hissetme değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.023 < 0.05$ olduğundan). “Aşağıdaki gruplardan hangisine kendiniz ne kadar yakın hissediyorsunuz?” sorusuna verilen cevapları değerlendirdiğimizde, okuryazar olmayanların % 50’si Zazaları çok yakın hissederim derken; okula gitmemiş okuryazar olanların % 27.3’ü çok yakın hissederim; ilkokul terk olanların % 50’si uzak hissederim; ilkokul mezunlarının % 40.9’u yakın hissederim diye cevaplamış olduğunu görüyoruz. Ortaokul mezunlarının % 34.6’sı ise; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 37.8’i Zazaları yakın hissederim derken; Yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 33.3’ü Zazaları çok yakın hissederim demiştir.

Tablo 48

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Zazalara Yakın Hissetme Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Yakın Hissetme (Zaza)										Toplam	
	Çok Yakın Hissederim		Yakın Hissederim		Ne Yakın Ne Uzak Hissederim		Uzak Hissederim		Çok Uzak Hissederim		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	2	50	0	0	2	50	0	0	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	3	27.3	4	36.4	2	18.2	0	0	2	18.2	11	100
İlkokul Terk	1	25	1	25	0	0	2	50	0	0	4	100

(Tablo 48 Devam)

İlkokul	5	22.7	9	40.9	4	18.2	1	4.5	3	13.6	22	100
Ortaokul	8	30.8	9	34.6	5	19.2	3	11.5	1	3.8	26	100
Lise ve Dengi	9	24.3	14	37.8	9	24.3	5	13.5	0	0	37	100
Yüksekokul ve Üstü	22	33.3	21	31.8	21	31.8	2	3	0	0	66	100
Toplam	50	29.4	58	34.1	43	25.3	13	7.6	6	3.5	170	100
Pearson Ki-Kare: 39,621 Df: 24 Sig: ,023												

4.8.2.3. Göçmenlerin Kendilerini Araplara Yakın Hissetmeleriyle İlgili Bulgular

Eğitim durumu ile kendilerini Araplara yakın hissetme değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.009 < 0.05$ olduğundan). “Aşağıdaki gruplardan hangisine kendiniz ne kadar yakın hissediyorsunuz?” sorusuna verilen cevapları değerlendirdiğimizde, okuryazar olmayanların % 50’si Arapları çok yakın hissederim derken; okula gitmemiş okuryazar olanların % 45.5’i yakın hissederim; İlkokul terk olanların % 50’si çok uzak hissederim; İlkokul mezunlarının % 36.4’ü yakın hissederim; Ortaokul mezunlarının % 34.6’sı ise ne yakın ne uzak hissederim diye cevaplamıştır. Lise ve dengi okullardan mezun olanların % 43.2’si Arapları ne yakın ne de uzak hissederim derken; Yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 42.4’ü de Arapları ne yakın ne uzak yakın hissederim demiştir. Eğitim seviyesi düştükçe Araplara olan yakınlığın artmakta olduğunu görüyoruz.

Tablo 49

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Araplara Yakın Hissetme Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Yakın Hissetme (Arap)										Toplam	
	Çok Yakın Hissederim		Yakın Hissederim		Ne Yakın Ne Uzak Hissederim		Uzak Hissederim		Çok Uzak Hissederim		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	2	50	0	0	2	50	0	0	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	0	0	5	45.5	3	27.3	2	18.2	1	9.1	4	100
İlkokul Terk	0	0	1	25	0	0	1	25	2	50	4	100
İlkokul	4	18.2	8	36.4	6	27.3	1	4.5	3	13.6	22	100
Ortaokul	2	7.7	6	23.1	9	34.6	8	30.8	1	3.8	26	100
Lise ve Dengi	2	5.4	9	24.3	16	43.2	10	27	0	0	37	100
Yüksekokul ve Üstü	7	10.6	14	21.2	28	42.4	15	22.7	2	3	66	100
Toplam	17	10	43	25.3	64	37.6	37	21.8	9	5.3	170	100
Pearson Ki-Kare: 51,341 Df: 30 Sig: ,009												

4.8.2.4. Göçmenlerin Kendilerini Türklere Yakın Hissetmeleriyle İlgili Bulgular

Eğitim durumu ile kendilerini Türklere yakın hissetme değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.011 < 0.05$ olduğundan). “Aşağıdaki gruplardan hangisine kendiniz ne kadar yakın hissediyorsunuz?” sorusu sorulduğunda, okuryazar olmayanların % 75’i; okula gitmemiş okuryazar olanların % 54.5’i; İlkokul terk olanların % 75’i; İlkokul mezunlarının % 72.7’si; Ortaokul mezunlarının % 73.1’i; Lise ve dengi okullardan mezun olanların % 73’ü Türkleri kendime çok yakın hissederim diye cevap vermiştir. Yüksekokul ve üstü okullardan mezun olanların % 92.4’ü de Türkleri kendime çok yakın hissederim diye cevaplamıştır.

Tablo 50

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Türklere Yakın Hissetme Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Yakın Hissetme (Türk)						Toplam	
	Çok Yakın Hissederim		Yakın Hissederim		Çok Yakın Hissederim		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	3	75	1	25	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	5	54.5	4	36.4	1	9.1	11	100
İlkokul Terk	3	75	1	25	0	0	4	100
İlkokul	16	72.7	6	27.3	0	0	22	100
Ortaokul	19	73.1	7	26.9	0	0	26	100
Lise ve Dengi	27	73	10	27	0	0	37	100
Yüksekokul ve Üstü	61	92.4	5	7.6	0	0	66	100
Toplam	135	79.4	34	20	1	0.6	170	100
Pearson Ki-Kare: 25,971 Df: 12 Sig: ,011								

4.8.3.Göçmenlerin Yabancılaşmayla İlgili Bulguları

Göçmenlerin kökenlerinden dolayı kendilerini yabancı hissetme ve ötekilerden kendilerini farklı hissetme durumları ile eğitim durumları arasındaki ilişki bu bölümde çapraz tablolar aracılığıyla analiz edilmektedir.

4.8.3.1. Göçmenlerin Kökenlerinden Dolayı Kendilerini Yabancı Hissetmeleri

Eğitim durumu ile kendilerini yabancı hissetme değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı $0.175 > 0.05$ olduğundan). “Kökeninizden dolayı kendinizi Adana’da yabancı olarak hissettiğiniz oluyor mu?” sorusuna verilen cevapları incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 50’si kimi zaman hissediyorum derken; okula gitmemiş okuryazar olanların % 72.7’si; ilkokul mezunlarının % 50’si; ilkokul mezunlarının % 45.5’i kimi zaman hissediyorum cevabını

vermiştir. Ortaokul mezunlarının % 69.2'si kimi zaman hissediyorum cevabını verirken; Lise ve dengi okullardan mezun olanların %54.1 ile Yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 53'ü hayır hissetmiyorum cevabını vermişlerdir. Tabloyu incelediğimizde göçmenlerin kendilerini yabancı hissetmelerinde eğitimden kaynaklanan bir farklılık olmadığını görüyoruz.

Tablo 51

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Yabancılaşma Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Yabancı Hissetme						Toplam	
	Evet hissediyorum		Kimi zaman hissediyorum		Hayır hissetmiyorum		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	2	50	2	50	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	1	9.1	2	18.2	8	72.7	11	100
İlkokul Terk	0	0	2	50	2	50	4	100
İlkokul	2	9.1	10	45.5	10	45.5	22	100
Ortaokul	0	0	18	69.2	8	30.8	26	100
Lise ve Dengi	2	5.4	15	40.5	20	54.1	37	100
Yüksekokul ve Üstü	0	0	31	47.0	35	53	66	100
Toplam	5	2.9	80	47.1	85	50	170	100
Pearson Ki-Kare: 16.368 Df: 12 Sig: .175								

4.8.3.2. Göçmenlerin Ötekilerden Kendilerini Farklı Hissetmeleri

Eğitim durumu ile kendini ötekilerden farklı hissetme değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.000 < 0.05$ olduğundan). “Kendi hayat tarzınızın ötekilerden farklı olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulduğunda,

okuryazar olmayanların % 50'si; okula gitmemiş okuryazar olanların % 40'ı; İlkokul terk olanların % 75'i; İlkokul mezunlarının % 45.5'i bazı yönlerden farklı olduğunu söylerken; Ortaokul mezunlarının % 50'si birçok yönden farklı olduğu cevabını vermiştir. Ayrıca lise ve dengi okullardan mezun olanların % 43.2'si ile Yüksekokul ve üstü okullardan mezun olanların % 48.5'i de bazı yönlerden farklı oldukları cevabını vermişlerdir.

Tablo 52

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Ötekilerden Farklı Hissetme Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Farklı Hissetme								Toplam	
	Hiç Farklı Değil		Bazı Yönlerden Farklı		Biraz Yönden Farklı		Tamamen Farklı		S	%
	S	%	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	1	25	2	50	1	25	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	4	40	4	40	2	20	0	0	10	100
İlkokul Terk	0	0	3	75	0	0	1	25	4	100
İlkokul	4	18.2	10	45.5	8	36.4	0	0	22	100
Ortaokul	6	23.1	7	26.9	13	50	0	0	26	100
Lise ve Dengi	12	32.4	16	43.2	8	21.6	1	2.7	37	100
Yüksekokul ve Üstü	31	47	32	48.5	3	4.5	0	0	66	100
Toplam	59	34.7	74	43.5	35	20.6	2	1.2	170	100
Pearson Ki-Kare: 54.932 Df: 18 Sig: ,000										

4.8.3.3. Göçmenlerin Kendilerini Nereli Hissettiklerine Ait Bulgular

Eğitim durumu ile kendilerini nereli hissettikleri değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı $0.298 > 0.05$ olduğundan). “Kendinizi şu anda daha ziyade nereli hissediyorsunuz?” sorusuna verilen cevapları incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 100'ü; okula gitmemiş okuryazar olanların % 72.7'si; ilkokul mezunlarının % 75'i; ilkokul mezunlarının % 81.8'i; ortaokul mezunlarının % 92.3'ü

doğduğum kent cevabını vermiştir. Ayrıca, lise ve dengi okullardan mezun olanların % 83.8'i ile Yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 71.2'si de doğduğum kent cevabını vermiştir.

Tablo 53

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Kendilerini Nereli Hissettikleri Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Nereli Hissetme				Toplam	
	Doğduğum Kent		Adanalı		S	%
	S	%	S	%		
Okuryazar değil	4	100	0	0	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	8	72.7	3	27.3	11	100
İlkokul Terk	3	75	1	25	4	100
İlkokul	18	81.8	4	18.2	22	100
Ortaokul	24	92.3	2	7.7	26	100
Lise ve Dengi	31	83.8	6	16.2	37	100
Yüksekokul ve Üstü	47	71.2	19	28.8	66	100
Toplam	135	79.4	35	20.6	170	100
Pearson Ki-Kare: 7.255 Df:6 Sig: ,298						

4.8.3.4. Göçmenlerin İleride Memlekete Dönme Düşüncesine Ait Bulgular

Eğitim durumu ile ileride memlekete dönme düşüncesi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.001 < 0.05$ olduğundan). “Aklınızda ileride memleketinize dönme düşüncesi var mı?” sorusuna verilen cevapları incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 50'si; okula gitmemiş okuryazar olanların % 63.6'sı hayır cevabını verirken; ilkokul mezunlarının % 75'i evet cevabını vermiştir. Bunun yanı sıra ilkokul mezunlarının % 54.5'i; ortaokul mezunlarının % 53.8'i; lise ve dengi okullardan mezun olanların % 62.2'si ile Yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 80.3'ü hayır cevabını vermişlerdir.

Tablo 54

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Memlekete Dönme Düşüncesi Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Dönme Düşüncesi						Toplam	
	Hayır		Bazen		Evet		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	2	50	0	0	2	50	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	7	63.6	1	9.1	3	27.3	11	100
İlkokul Terk	1	25	0	0	3	75	4	100
İlkokul	12	54.5	5	22.7	5	2.7	22	100
Ortaokul	14	53.8	6	23.1	6	23.1	26	100
Lise ve Dengi	23	62.2	12	32.4	2	5.4	37	100
Yüksekokul ve Üstü	53	80.3	9	13.6	4	6.1	66	100
Toplam	112	65.9	33	19.4	25	14.7	170	100
Pearson Ki-Kare: 33.355 Df: 12 Sig: ,001								

4.8.3.5. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Kendi ve Çocukları İçin Gelecek Beklentileri

Göçmenlerin kendileri ve çocukları için gelecek beklentileri ile eğitim durumları arasındaki ilişki bu bölümde çapraz tablolar aracılığıyla analiz edilmektedir.

4.8.3.5.1. Göçmenlerin Kendilerine Ait Gelecek Beklentileri

Eğitim durumu ile kendilerinin gelecek beklentisi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Pearson Ki-kare katsayısı $0.00 < 0.05$ olduğundan). “Mevcut durumunuzu daha iyileştirme ve hayallerinizi gerçekleştirme konusunda umutlu

musunuz, yoksa geç mi kaldınız?’ sorusuna verilen cevapları değerlendirdiğimizde, okuryazar olmayanların % 75’i; okula gitmemiş okuryazar olanların % 54.6’sı; ilkököl terk olanların % 75’i; ilkököl mezunlarının % 50’si; ortaokul mezunlarının % 53.8’i benden geçti yapacak fazla bir şeyim yok cevabını vermiştir. Bunun yanı sıra lise ve dengi okullardan mezun olanların % 37.8’i ile yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 62.1’i daha yapacaklarım var, uğraşıyorum cevabını vermiştir. Tabloyu incelediğimizde, eğitim seviyesi yükseldikçe geleceğe dair umudun arttığını görüyoruz.

Tablo 55

Göçmenlerin Eğitim Durumu-Kendisi İçin Gelecek Beklentisi Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Gelecek Beklentisi						Toplam	
	Daha yapacaklarım var, uğraşıyorum		Hayallerimi azalttım		Benden geçti,yapacak fazla bir şeyim yok		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	1	25	3	75	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	3	27.3	2	18.2	6	54.6	11	100
İlkokul Terk	1	25	0	0	3	75	4	100
İlkokul	6	27.3	5	22.7	11	50	22	100
Ortaokul	3	11.5	9	34.6	14	53.8	26	100
Lise ve Dengi	14	37.8	10	27	13	35.1	37	100
Yüksekokul ve Üstü	41	62.1	19	28.8	6	9.1	66	100
Toplam	68	40	46	27.1	56	32.9	170	100
Pearson Ki-Kare: 41,426 Df: 12 Sig: ,000								

4.8.3.5.2. Göçmenlerin Çocuklarına Dair Gelecek Beklentileri

Eğitim durumu ile çocuklarına dair gelecek beklentisi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Pearson Ki-kare katsayısı 0.889 > 0.05 olduğundan).Kendi

durumunuzla karşılaştırırsanız, çocuklarınızın geleceği nasıl olacak?” sorusuna verilen cevapları incelediğimizde, okuryazar olmayanların % 50’si; okula gitmemiş okuryazar olanların % 54.5’i; ilkokul mezunlarının % 75’i; ilkokul mezunlarının % 77.3’ü; ortaokul mezunlarının % 69.2’si benim durumumdan daha iyi olacak cevabını vermiştir. Yüksekokul ve üstü okul mezunlarının % 69.7’si ise benimkine benzer olacak cevabını vermiştir. Tabloyu incelediğimizde göçmenlerin çocukları için gelecek beklentilerinde eğitimden kaynaklan bir farklılık olmadığını görüyoruz.

Tablo 56

Göçmenlerin Eğitim Durumu- Çocukları İçin Gelecek Beklentisi Çapraz Tablosu

Eğitim Durumu	Çocuklar İçin Gelecek Beklentisi						Toplam	
	Benim durumumdan daha kötü olacak		Benimkine benzer olacak		Benim durumumdan daha iyi olacak		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Okuryazar değil	0	0	2	50	2	50	4	100
Okula Gitmemiş Okuryazar	0	0	5	45.5	6	54.5	11	100
İlkokul Terk	0	0	1	25	3	75	4	100
İlkokul	0	0	5	22.7	17	77.3	22	100
Ortaokul	1	4	7	28	18	69.2	26	100
Lise ve Dengi	1	2.7	10	27	26	70.3	37	100
Yüksekokul ve Üstü	1	1.5	13	19.7	52	78.8	66	100
Toplam	3	1.8	43	25.4	123	72.8	169	100
Pearson Ki-Kare: 6.501 Df: 12 Sig: ,889								

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye’de 1980 sonrasında Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinden göç edenlerin köken kimlik inşasında eğitimin önemi ve bu göçmenlerin köken kimlikleri inşa sürecinde eğitim düzeyinin farklılığının etkilerinin ortaya çıkarılmasıdır.

Temel alınan ana soru çerçevesinde, 170 hane üyesi üzerinde yapılan çalışmamızda şu sonuçlar elde edilmiştir:

Göçmenlerin eğitimlerine göre cinsiyet, yaş ve göç tarihi durumlarının şekillenışı

- Okuryazar olmayan göçmenlerin %100’ünün kadın olduğu görülmektedir. Bu durum erkeklerin kadınlara göre sosyal hayatta daha çok yer almalarıyla açıklanabilir.
- Okuryazar olmayan ve okula gitmemiş okuryazar olan göçmenlerin yaş ortalaması 40-49 iken, yüksekokul ve üstü okullardan mezun olan göçmenlerin yaş ortalaması 30-39’dur. Bu durum, göçmenlerde yaş ile eğitim düzeyinin ters orantılı olduğunu göstermektedir.
- Göçmenlerin en çok 1980-1985 yılları arasında göç ettikleri görülmektedir.

Göç sonrasında Doğu Kökenli göçmenlerin eğitim düzeylerinin farklılıklarına göre iktisadi uyarlanması

- Eğitim ile gelir durumu arasında güçlü bir ilişki olduğu ve eğitim seviyesi arttıkça gelir durumunun da ona bağlı olarak arttığı görülmektedir.

- Eğitim düzeyi ile oturlan evin niteliği arasında doğru orantı bulunmaktadır. Eğitim seviyesi yükseldikçe apartman dairesinde oturma oranının arttığı görülmektedir.

Göç sonrasında Doğu Kökenli göçmenlerin eğitim düzeylerinin farklılıklarına göre çocuk ve hane bileşimleri

- Eğitim seviyesi yükseldikçe sahip olunan çocuk sayısının düştüğü saptanmıştır.
- Genel olarak, her eğitim düzeyi çocuklarının eş tercihi için kim olduğunun önemli olmadığını, kendisinin seçebileceğini belirtmişlerdir.

Göç sonrasında bu göçmenlerin eğitim düzeylerinin farklılıklarına göre dil uyarlanma süreçlerinde dilin etkisi

- Göçmenlerin eğitim düzeylerine bağlı olarak akrabalarıyla konuşurken kullandıkları dil arasında farklılık gözlenmiştir. Göçmenlerin eğitim düzeyi yükseldikçe akrabaları arasında konuşmayı tercih ettikleri dilin büyük oranda Türkçe olduğu, buna karşılık eğitim düzeyi düşük olanların Türkçe ve anadillerini kullandıkları görülmüştür.
- Eğitim düzeyi yüksek olan göçmenlerin kendilerinden olan insanlarla konuşurken daha çok Türkçeyi kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir.
- Eğitim düzeyi ile göçmenlerin sosyal yaşamın diğer kısımlarında (hastane, çarşı- pazar ve resmi kurumlar) kullandıkları dil arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Ülkenin içinde bulunduğu siyasi ve sosyal koşullar bu durumun açıklayıcısı olarak görülebilir.
- Genel olarak Türkçe kullanımının göçmenler arasında yüksek olduğu gözlenmiştir.

Göç sonrasında bu göçmenlerin eğitim düzeylerinin farklılıklarına göre, kültürel uyum düzeyleri

- Eğitim düzeyi arttıkça nişan-düğün ritüellerine katılma sıklığının da arttığı görülmektedir.
- Her eğitim düzeyi için, hasta ziyaretine katılma sıklığının nadiren olduğu gözlenmektedir.
- Göçmenler, her eğitim düzeyi için, geleneklerini yerine getirirken uyum sorunu yaşamadıkları görülmektedir.
- Eğitim düzeyi arttıkça göçmenlerin okudukları kitap ve gazete miktarı ile internet kullanımının arttığı gözlenmektedir.

Göç sonrasında göç edenlerin eğitim düzeylerinin farklılıklarının politik uyarlanmalarına etkisi

- Eğitim düzeyine bağlı olarak göçmenlerin politik uyarlanmasında bir farklılık olduğunu gözlemliyoruz. Eğitim düzeyi arttıkça göçmenlerin CHP'ye oy verme oranı artarken; Eğitim düzeyi düştükçe AKP'ye oy verme oranı artmaktadır.
- Ayrıca, çalışmamızda göçmenlerin bağımsızlara oy vermediği görülmüştür. Ancak 2007 Adana Genel Seçim sonuçlarına baktığımızda örneklemin evrene uygun cevap vermemiş olduğunu görüyoruz. Bunu da ülkenin içinde bulunduğu siyasi koşullardan dolayı göçmenlerin oy verdikleri partiyi gizledikleri sonucunu çıkarabiliriz.

Göç sonrasında göçmenlerin kendilerini tanımlamada kullandıkları unsurlar

- Eğitim düzeyine bağlı olarak göçmenlerin kendi kimliklerini tanımlamada farklılıklar olduğu gözlenmektedir. Eğitim seviyesi yükseldikçe göçmenler kendilerini mesleği ile tanımlarken, eğitim seviyesi düştükçe kendilerini sahip olduğu din ve etnik kökenleriyle tanımlamışlardır.

- Eğitim düzeyi farkı olmadan, göçmenlerin kendilerini Kürtlere ve Türklere çok yakın, Zazalara yakın, Araplara ne yakın ne de uzak hissettikleri görülmektedir.
- Eğitim seviyesine göre göçmenlerin kendilerini ötekilerden farklı hissetmelerinde farklılık görülmektedir. Eğitim seviyesi yükseldikçe, kendilerini ötekilerden farklı hissetme azalmakta; eğitim seviyesi düştükçe de ötekilerden farklı hissetme artmaktadır.
- Eğitim düzeyi farkı olmadan, göçmenler kendilerini doğdukları kentli olarak ifade etmişlerdir.
- Eğitim seviyesine göre göçmenlerin ileride memlekete dönme düşüncesinde farklılık görülmektedir. Eğitim seviyesi arttıkça, ileride memlekete dönme düşüncesi azalmaktadır.
- Eğitim düzeyi ile kendi için gelecek beklentileri arasında doğru orantı bulunmaktadır. Göçmenlerin eğitim seviyesi yükseldikçe geleceğe dair umutların arttığı saptanmıştır.
- Eğitim düzeyi ile çocukları için gelecek beklentisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

KAYNAKÇA

- Abadan-Unat, N. (2006). *Bitmeyen göç*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Akkayan, T. (1979). *Göç ve değişim*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Akgür, Z. G. (1997). *Türkiye’de kırsal kesimden kente göç ve bölgeler arası dengesizlik (1970-1993)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Altuntaş, B. (2003). *Kürt göçü entegrasyon mu seperasyon mu?*, www. bianet. org. Adli siteden 05.10.2011 tarihinde edinilmiştir.
- Aslan, C. (2001). *Göç- Eğitim- Batman ve çocuk: Doğu ve Güneydoğu Anadolu’dan göçün aile ve çocuk eğitim üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Panel Bildirisi. (s. 1-2), 15 Nisan, Batman.
- Aslan, C. (2006). *Kimlik sosyolojisinde kavramsal bir deneme: etnisite ve yurttaşlık bağlamında kimlikler hiyerarşisi ya da entegre kimlik*. V. Sosyoloji Kongresinde sunulan bildiri, Malatya.
- Bilgili, A., Aydoğan, F., & Güngör, C. (1996). *Doğu Anadolu bölgesinde zorunlu göç olgusunun sosyolojik çözümlemesi: Van örneği*. II. Ulusal Sosyoloji Kongresinde Sunulan Bildiri, (Toplum ve Göç), Sosyoloji Derneği, Mersin.
- Blumer, H. (1969). *Symbolic interactionism perspective and method*. Prentice-Hall.Nj,
- Bozkurt, N. (2000). *Denizi kurutmak, düünden bugüne zorunlu göç ve iskan politikası*. İstanbul: Belge Yayınları.
- Demir, G., Ünal, S., & Şahin, K. (2006). *Hızlı bir gelişme ve kalkınma süreci içinde yer alan turizm sektörünün hakim olduğu Kuşadası’nda, farklı iş kollarında çalışan göçmenler üzerine sosyolojik bir değerlendirme*. V. Ulusal Sosyoloji Kongresinde Sunulan Bildiri, Malatya.
- Demirtaş H. A. (2003). Sosyal kimlik kuramı, temel kavram ve varsayımlar. *İletişim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 12-13.
- DİE, (2010). *Türkiye nüfusu*. www.tuik.gov.tr , Adli siteden 10.07.2011 tarihinde temin edilmiştir.
- Erder, S. (1997). *Kentsel gerilim*. Ankara: Um-Ag Vakfı Yayını.
- Ergun, D. (1987). *Sosyoloji ve eğitim*. Ankara: V Yayınları.
- Gül, S. (2007). *Türklerin etnik kökenleri*. İstanbul. Nokta Kitap Yayınları.
- Gün, Z. (2007). Göç üzerine psikolojik çalışmalar, yöntemsel sorunlar ve çözüm önerileri. *Türk Psikoloji Bülteni*, 12 (38),

www. Keditör.com/yazılar.10html. Adlı siteden 05.09.2011 tarihinde edinilmiştir.

- Güvenç, B. (1996). *Türk kimliği, kültür tarihinin kaynakları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- İçduygu, A., & Ünalın, T. (1998). *Türkiye’de içgöç: Sorunsal alanları ve araştırma yöntemleri*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- İçduygu, A., & Sirkeci, İ. (1988). *Cumhuriyet dönemi Türkiye’sinde bir toplumsal dönüşüm örneği. 75 Yılda Köylerden Şehirlere*, İstanbul Tarih Vakfı Yayını.
- Kümbetoğlu, B. (2003). Küresel gidişat, değişen göçmenler ve göçmenlik. A. Kaya, G.G. Özdoğan (Ed.), *Uluslararası İlişkilerde Sınır Tanımayan Sorunlar*, (s.295), İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Maalouf, A. (2000). *Ölümcül kimlikler*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Oktik, N. (1996). *Köyün iticiliği-kentin çekiciliği*. II. Sosyoloji Kongresinde Sunulan Bildiri, (Toplum ve Göç), Sosyoloji Derneği, Mersin.
- Özcan, Y. Z. (1998). *İçgöç tanımı ve verileri ile ilgili bazı sorunlar*. Türkiye’de İçgöç Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri Kongresinde Sunulan Bildiri, 6-8 Haziran 1997 Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Özcan, Y. Z. (1998). *İçgöçün tanımı ve verileri ile ilgili bazı sorunlar, Türkiye’de içgöç*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Öztürk, M.& Altuntepe, N. (2008). Türkiye’de kentsel alanlara göç edenlerin kent ve çalışma hayatına uyum durumları: bir alan araştırması, *e-Dergisi*, Sayı:11, s.581-619.
- Tajfel, H. (1982). Social psychology of intergrouprelations. *Annual Review of Psychology*, 1(1), 8-9.
- Tanilli, S. (1989). *Nasıl bir eğitim istiyoruz?* İstanbul: Cem Yayınevi.
- Tatlıldil, E. (1989). *Kentleşme ve gecekonduldu*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Tekeli, İ. (1998). *Türkiye’de içgöç sorunsalı yeniden tanımlama aşamasına geldi*. Türkiye’de İçgöç Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri Konferansı, 6-8 Haziran1997, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Tekeli, İ.& Erder, L. (1978). *Yerleşme yapısının uyum süreci olarak iç göçler*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları D-26,
- Turner, J. C. (1982). *Towards a cognitive redefinition of the social group*. Social identity and intergroup relations, (Der.) H. Tajfel, London.

- Tütengil, C. Orhan (1984). *Az gelişmenin sosyolojisi*. İstanbul: Belge Yayınları.
- Üner, S. (1972). *Nüfusbilim sözlüğü*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, D Serisi.
- Vatandaş, C. (2004). *Ulusal kimlik Türk ulusçuluğunun doğuşu*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Wallerstein, I. (2004). *Modern dünya-sistemi*. Cilt 1 – 2, İstanbul: Bakış Yayınları.
- Yalçın, C. (2004). *Göç sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

EKLER

‘1980 Sonrası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’dan Göç Edenlerin Köken Kimliklerinin Yeniden İnşasında Eğitim Sürecinin Rolü; Adana Örneği’ Anketi Bu anketle elde edilen veriler, Ç.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Grubu Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda yüksek lisans tezinin hazırlanmasında kullanılacak olup başka bir amaç güdülmemektedir. Tezin sağlıklı ve bilimsel niteliğinin yüksek olması için objektif vereceğiniz yanıtlar önemlidir. Yardımlarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Ruken MACİT

Ç.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Grubu Eğitimi Ana Bilim Dalı;
Yüksek Lisans Öğrencisi

1.Cinsiyetiniz: 1 () Kadın 2 () Erkek

2.Doğum tarihiniz (Yıl):

3.Doğduğunuz il (Plaka kodu):

4.Doğum yeriniz:

1 () Köy	2 () İlçe merkezi
3 () Bucak	4 () İl merkezi

5.Siz veya aileniz Adana’ya hangi tarihte gelip yerleştiniz?

Geliş Yılı:.....

6.Medeni durumunuz?

- 1 () Bekar 2 () Evli 3 () Eşi vefat etmiş 4 () Ayrı
5 () Boşanmış

7.Kaç çocuğunuz var? (Varsa) Sayısı ...

8.Kaç kardeşiniz? 1 () Tek ben varım (Varsa) Sayısı....

9.Hanede (aynı çatı altında) kaç kişi birlikte yaşıyorsunuz?(Kendiniz dahil toplam sayısı)....

10. Kimlerle birlikte kalıyorsunuz? (hanenizde olanları işaretleyiniz)

- 1 () Anne
2 () Baba
3 () Kardeşlerim
4 () Evliyim, eşim
5 () Çocuklarım
6 () Torunlarım
7 () Evliyim, kayınvalide
8 () Evliyim, kayınpeder
9 () Gelin
10 () Yenge/yengelerim
11 () Damat
12 () Enişte/enişterim
13 Diğer (yazınız).....

11. Kaldığınız evin mülkü kime ait?:**12. Kira veriyorsanız YILLIK ne kadar kira veriyorsunuz? TL****13. Kaldığınız evde aşağıdaki tesisat veya eşyalardan hangileri var? (Olanları işaretleyiniz)**

- 1 () Kalorifer
2 () Doğalgaz
3 () Elektrik
4 () İnternet
5 () Sabit telefon
6 () Sıcak su
7 () Şofben
8 () Buzdolabı
9 () Bulaşık makinesi
10 () Çamaşır makinesi
11 () Televizyon
12 () Fırın
13 () Bilgisayar/Laptop
14 () MP3 Çalar

14. Kaldığınız evin niteliği nedir?

- 1 () Gecekondu 2 () Müstakil imarlı 3 () Apartman dairesi
4 () Diğer.....

15. Kendinizin ve evli iseniz eşinizin SON HAFTA içindeki işi nedir? (emekli ise ESKİ işi)

	Yaptığı iş
1) Sizin	
2) Eşinizin	

16. HANENİZİN (aynı çatı altında birlikte yaşadığımız kişilerin) AYLIK ortalama geliri ne kadar?

(Her türlü geliri- maaş, faiz, kira vb. hepsi dahil):.....

17. Annenizin, babanızın, kendinizin ve evli iseniz eşinizin eğitim durumu nedir? (en son bitirdiği okul) En son nereye kadar okudu?

Eğitim Düzeyi	1. Anneniz	2. Babanız	3. Kendiniz	4. Eşiniz (Evli ise)
1) Okuryazar Değil				
2) Okula Gitmemiş okuryazar				
3) İlkokul terk				
4) İlkokul Mezunu (5 Yıllık)				
5) İlköğretim/Ortaokul Mezunu (8 Yıllık)				
6) İmam Hatip Lisesi Mezunu				
7) Ticaret Lisesi Mezunu				
8) Meslek Lisesi Mezunu				
9) Lise/Anadolu/ Fen/ Kolej Mezunu (11-12 Yıl)				
10) 2 Yıllık Yüksekokul				
11) 4 Yıllık Açık Öğretim				
12) 4-5 Yıllık Üniversite				
13) Mastır (Y. Lisans)				
14) Doktora				
15) Diğer				

18. Son bir yılda kaç kitap okudunuz?

- 1 () Okumadım 2 () 1 kitap 3 () 2-3 kitap
4 () 4-5 kitap 5 () 6-10 kitap 6 () 11 ve daha fazla

19. Günlük düzenli gazete okuyor musunuz?

- 1 () Hayır 2 () Evet, birini 3 () Evet, iki ve daha fazla

20. İnternette ne sıklıkta kullanıyorsunuz?

- 1 () Hayır 2 () Bazen 3 () Her zaman

21. Günlük ortalama kaç saat televizyon izliyorsunuz?(Yaklaşık).....saat

22. Adana'ya daha ziyade hangi nedenden ötürü geldiniz?

- 1 () İş bulma amacıyla
 2 () Yeni bir hayat kurmak için
 3 () Ailemin, özellikle çocuklarımın geleceği için
 4 () Akrabalarım burada olduğu için
 5 () Adana'yı sevdiğim için
 6 () Diğer (belirtiniz):

23. Bu çevreye taşınmış olmaktan hiç pişmanlık duydunuz mu?

- 1 () Hayır 2 () Bazen 3 () Evet

Evet ise neden?.....

24. Kendinizi şu anda daha ziyade nereli görüyorsunuz / hissediyorsunuz?

- 1 () Doğduğum kentli 2 () Adana'lı 3 () Diğer ...

25. Aklınızda ileride memleketinize dönme düşüncesi var mı?

- 1 () Hayır 2 () Bazen 3 () Evet

26. Adana'da yaşamaktan memnun musunuz?

- 1 () Hayır 2 () Bazen 3 () Evet

27. Eğer Adana'da yaşamaktan memnun değilseniz nedeni neler olabilir?

- 1 () Buraya alışamadım
 2 () Buradaki diğer insanlarla geçinemiyorum
 3 () Sosyal aktivitelerimde kendimi dışlanmış hissediyorum
 4 () Hava sıcaklığı sağlığını olumsuz yönde etkiliyor
 5 () Buradaki yaşam koşullarımı elverişli bulmuyorum
 6 () Memleket hasreti çekiyorum
 7 () Başka, belirtiniz:.....

28. Kendinizi Adana'da bir yabancı olarak hissettiğiniz olur mu?

- 1 () Hayır, hiç hissetmiyorum
 2 () Kimi zaman hissediyorum
 3 () Evet, hep hissediyorum

29. Olanaklarınız müsaade etse idi daha ziyade nerede yaşamak isterdiniz?

- 1 () Geldiğim memleketimde 2 () Yine bu şehirde
 3 () İstanbul'da 4 () Ankara'da
 5 () İzmir'de 6 () Yurtdışında
 8 Diğer (yazınız).....

30. Geleneklerinizi ne sıklıkta yerine getirebiliyorsunuz?

- 1 () Geleneklerimizi hiç yerine getirmiyorum.
 2 () Geleneklerimizin bazılarını yerine getirebiliyorum.
 3 () Geleneklerimizin çoğunu yerine getirebiliyorum.
 4 () Geleneklerimizin tamamını yerine getirebiliyorum.

31. Gelenek-göreneklerinizi yerine getirirken çevreyle uyum problemi yaşadığınız olur mu?

- 1 () Hayır hiç yaşamıyorum
 2 () Kısmen yaşıyorum
 3 () Evet sık sık yaşıyorum

32. Amca, dayı, teyze, hala ve onların çocukları gibi yakın akrabalarımızın aşağıdaki törenlerine ne sıklıkla katılırsınız?

	1 Hiçbir zaman	2 Nadiren	3 Zaman zaman	4 Çoğu zaman	5 Her defasında
1. Bayram					
2. Nişan-Düğün					
3. Hastalık					
4. Cenaze					

33. Aile üyeleri dışında en samimi ilk beş arkadaşınızı düşündüğünüzde daha ziyade kimlerden oluştuğunu söyleyebilirsiniz?

	BEŞ samimi arkadaşınızdan kaçısı...					
	Hiçbiri	Biri	İkisi	Üçü	Dördü	Beşi
Akrabalarım / hısımlarım arasından						
Mahalle/komşularım arasından						
Çalıştığım işyerlerimden						
Okuduğum okullardan						
Yakın düşünce veya inanç dünyasından						
Askerlikten						
Diğer (yazınız).....						

34. Sizce kişinin kendi kimliğini tanımlamasında aşağıdaki unsurlardan hangileri ne derece önemlidir? Sizden kendinizi tanımlamanız istense ilk önce aşağıdaki unsurlardan hangisi ile tanımlarsınız? (Yalnızca bir seçenek seçiniz)

- 1 () Sahip olduğum din
- 2 () Etnik kökenim
- 3 () Mezhebim
- 4 () Siyasal düşüncem
- 5 () Sosyal sınıfım
- 6 () Mesleğim
- 7 () Cinsiyetim
- 8 () Memleketim
- 9 () Diğer, belirtiniz:.....

35. Aşağıdaki gruplardan hangisine kendiniz ne kadar yakın hissediyorsunuz?

Gruplar	1. Çok yakın hissedirim	2. Yakın hissedirim	3. Ne yakın ne uzak	4. Uzak hissedirim	5. Çok uzak hissedirim
1. Kürtler					
2. Zazalar					
3. Araplar					
4. Türkler					
5. Diğer;					

36. Kökeninizden dolayı kendinizi Adana’da yabancı olarak hissettiğiniz oluyor mu?

- 1 ()Evet hissediyorum
- 2 ()Kimi zaman hissediyorum
- 3 ()Hayır hissetmiyorum

37. Adana’nın yerlilerinin genel olarak size bakışlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?(Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- 1 ()Bizi yabancı gibi görüyorlar
- 2 ()Bizi küçümsüyorlar
- 3 ()Bizi bu topluma ait olarak görmüyorlar
- 4 ()Bizim farklı olduğumuzu düşünüyorlar
- 5 ()Bizi dışladıklarını düşünmüyorum
- 6 ()Bizi tamamen kabullendiklerini düşünüyorum
- 7 ()Bizi de kendilerinden biri gibi görüyorlar
- 8 Diğer(yazınız).....

38. Siz, kendi hayat tarzınızın ötekilerden farklı olduğunu düşünüyor musunuz?

- 1 () Hiç farklı değil
 2 () Bazı yönlerden farklı
 3 () Birçok yönden farklı
 4 () Tamamen farklı

39. Aşağıda yer alan dillerden bildiklerinizi hangi düzeyde konuşabiliyorsunuz?

Diller	1. Hiç	2. Az	3. Orta	4. İyi	5. Çok iyi
1. Türkçe					
2. Kürtçe					
3. Zazaca					
4. Arapça					
5. Başka:					

40. Aşağıda belirtilen ortamlarda daha ziyade hangi dilde konuşuyorsunuz?

Ortamlar	1. Sadece Türkçe	Türkçe yanı anadilimde	2. Sadece anadilimde
1. Aile içinde			
2. Akrabalarım ile			
3. Bizden insanlarla beraberken			
4. Çarşıda, pazarda			
5. Hastanede			
6. Resmi kurumlarda			
7. Diğer, belirtiniz:.....			

41. Eşinizle aynı kökenden misiniz?(Evli iseniz)

- 1 () Evet 2 () Hayır

42. Evli değilseniz evleneceğiniz kişinin sizinle aynı kökenden, sizden olmasını ister miydiniz?

- 1 () Aynı kökenden olan bir kimseyi tercih ederim.
 2 () Hayır, tercih etmem.
 3 () Aynı kökenden olup olmaması fark etmez.

43.Çocuklarınızın kimle evlenmesini istersiniz?

- 1 () Aynı kökenden, bizden biriyle.
 2 () Kim olduğu önemli değil kendi seçebilir.
 3 () Bizden olmayan biriyle

44. SON BEŞ Yılıınızı düşündüğünüzde yaşam standardınızın ne yönde değiştiğini söylersiniz?

- 1 () Kötüye gitti 2 () Aynı kaldı 3 () İyiyeye gitti

45.Kendinizi önümüzdeki ON yıl içinde hangi işi yaparken görüyorsunuz?

- 1 () Daha iyi bir işte/kazançta
 2 () Şu anki işimde/kazancımda
 3 () Daha kötü bir işte/kazançta
 4 () Bir tahmin yürütemiyorum

46. Mevcut durumunuzu daha iyileştirme ve hayallerinizi gerçekleştirme konusunda umutluy musunuz, yoksa geç mi kaldınız?

- 1 () Daha yapacaklarım var, uğraşıyorum
 2 () Hayallerimi azalttım
 3 () Benden geçti, yapacak fazla bir şeyim yok

47.Kendi durumunuzla karşılaştırırsanız, çocuklarınızın geleceği nasıl olacak?

- 1 () Benim durumumdan daha kötü olacak
 2 () Benimkine benzer olacak
 3 () Benim durumumdan daha iyi olacak

48. Üye olduğunuz sendika, dernek, vakıf vb. kuruluşlar var mı?(birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- 1 () Hayır, yok
 2 () Mezunlar derneği / vakfı
 3 () Mesleki uzmanlık dernekleri/odalar
 4 () Sendika
 5 () Hemşehri derneği / vakfı
 6 () Sosyal yardımlaşma ve dayanışma dernekleri/ vakıfları
 7 () Spor, hobi vb. dernekler
 8 () Siyasi parti
 9 Diğer (yazınız).....

49. En son yapılan “2007 Genel Seçimlerinde hangi partiye oy verdiniz?:.....

50.Şu anda ikamet ettiğiniz (oturduğunuz) ilçe:

- 1 ()Yüreğir 2 ()Seyhan
3 ()Çukurova 4 ()Sarıçam

51.Şu anda ikamet ettiğiniz (oturduğunuz) mahalle:

(Muhtarlık/mahalle adı).....

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Ruken Macit
Doğum Yeri : Diyarbakır
Doğum Tarihi : 1980
E-Posta : rukenmacit@hotmail.com.tr

ÖĞRENİM DURUMU

(2009-2012) : Yüksek Lisans, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Grubu Eğitimi Anabilim Dalı, Adana.
(1998-2002) : Lisans Hacettepe Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara.
(1995-1998) : Lise, Özel Amid Lisesi, Diyarbakır
(1992-1996) : Ortaokul, Özel Amid Lisesi, Diyarbakır
(1987-1992) : İlkokul, Özel Karacadağ İlkokulu, Diyarbakır